

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXVII

CELOVEC, PETEK, 1. OKTOBER 1982

ŠTEV. 39 (2090)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erschelnungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

Zadruga za dobrobit naše zadružne in narodne skupnosti

V Pliberku so v nedeljo tudi ofi-
cialno otvorili nove poslovne pro-
store Kmečke gospodarske zadru-
ge, ki je obratovala že od pliber-
škega sejma naprej. Ta slovenska
ustanova je s tem dobila sodobno
urejeno samopostrežno trgovino in
nove skladiščne prostore.

Že v teh nekaj tednih, odkar de-
luje nova samopostrežna ZADRU-
GA, se je klicu zadružnikov odzva-
lo že več domačinov in kupcev iz
drugih krajev, kot je kdorkoli pri-
čakoval. In čeprav bo mogoče dati
oceno šele čez nekaj mesecev, ko
se bo krog stalnih kupcev ustalil,
se že danes vidi, da prihajajo od
Zadruge impulzi, ki bodo po vsej
verjetnosti dajali dolgoročne pozi-

tivne rezultate. V vzdušju takšnega
optimizma, kljub težki gospodarski
situaciji, je potekala v nedeljo ofi-
cialna otvoritev novega poslojpa.
Ob vročem jesenskem vremenu
se je zbralo na ploščadi pred za-
drugo veliko število domačinov in
častnih gostov. Spregovoril jim je
najprej predsednik KGZ inž. Fridl
Kapun, ki je bil tudi gonilna sila te
nove gospodarske iniciative. Govo-
ril je o spremenjenih potrebah pri
kupcih in poudaril potrebo, da se

tudi zadruga hitro prilagodi spre-
menjenemu gospodarskemu razvo-
ju. Inicijativa zadružnikov je bila le
odgovor na želje kupcev iz bližnje
in daljne okolice, zato so se pred
dvema leti zadružniki soglasno od-
ločili za izgraditev novih modernih
poslovnih prostorov, lani avgusta
pa začeli z gradnjo, je dejal Ka-
pun. Omenil je trenutne gospodar-
ske težave, ki obstajajo povsod ter
izrazil, da nobena politika ne more
biti uspešna, če ji manjka zdrava
gospodarska osnova. Izpostavil pa
je še posebej, da — zavedajoč se
skupnosti, v kateri živimo — noče-
mo biti asimilirani, temveč integri-
rani. Temu odgovarja tudi prizade-
vanje zadruge, da upošteva vse

(Dalje na 8. strani)

Predstavniki koroških Slovencev pri predsedniku CK ZK Slovenije

V sredo prejšnji teden je veččlanska delegacija koroških Slo-
vencev, ki sta jo vodila predsednik Zveze slovenskih organizacij na
Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser in predsednik Narodnega sveta ko-
roških Slovencev dr. Matevž Grilc, obiskala predsednika CK Zveze ko-
munistov Slovenije Andreja Marinka. V delegaciji so bili še za ZSO
podpredsednik Franc Kukovica in tajnik Janez Wutte-Luc in za NSKS
pa podpredsednik mag. Filip Warasch in org. tajnik mag. Franc We-
denig. V pogovorih pa sta sodelovala tudi generalni konzul SFRJ v
Celovcu Marko Kržišnik in sekretar komisije predsedstva CK ZKS za
mednarodno sodelovanje Ivo Vajgl.

Obisk je potekal v okviru že tradicionalnih stikov in izmenjave
mnenj o najaktualnejših vprašanjih, ki zadevajo prizadevanja sloven-
ske narodnostne skupnosti na Koroškem za dosego svojih pravic.

Kancler Kreisky noče govoriti s predstavniki koroških Slovencev

Tako odklonilno kot minulo ne-
deljo v koroškem radiu kancler Krei-
sky pravzaprav že nekaj časa ni za-
vzel stališča v manjšinskem vpraša-
nju. Tokrat pa je bil vsekakor zelo
jasen: Zanj nov pogovor s predstavi-
niki koroških Slovencev „ni aktu-
alen“ in si bo vse to tudi v bodoče še
dobro premislil — ker so „gotovi
ljudje“ (mišljeni so slovenski dijaki,
ki so na celovski železniški postaji
vozovnice zahtevali v svoji materin-
ščini) „prekoračili meje“.

Za take stvari (demonstrativno opo-
zorilo na neizpolnjena določila držav-
ne pogodbe) kancler torej nima razu-
mevanja, smo slišali. Zato pogovor s
predstavniki manjšine zanj „ni aktu-
alen“; ne čuti potrebe, da bi skupaj
s prizadeto manjšino skušal poiskati
izhod iz slepe ulice, v kateri se je
znašlo manjšinsko vprašanje, odkar
se je začelo brezobzirno uveljavljanje
tristranskega diktata. Vendar pa
vrat povsem le ni hotel zapreti, ima-

mo vtis. Na vprašanje, ali v bližnji
bodočnosti torej ni računati s sre-
čanjem, je namreč dejal: Če se bo na
Koroškem razvilo „ustrezno ozračje“
in če bodo pogovori s koroškimi po-
litiki potekali „relativno dobro“, po-
tem bomo videli dalje.

Toda izboljšanje koroškega ozrač-
ja in uspešne pogovore na koroški
ravni si je le težko predstavljati, do-
kter na pristojnih mestih ne kažejo
nobene razumevanja za upraviče-
ne zahteve manjšine, marveč vse nje-
ne predloge zavračajo s sklicevanjem
na zakon o narodnih skupinah ter
pristojnost v deželnih in celo občin-
skih zadevah zavračajo na zvezno
vlado, obenem pa pripravljajo od-
ločilni napad še na zadnje ostanke
dvojezičnega šolstva. Ob takih dej-
stvih je res težko govoriti o „ustrez-
nem ozračju“ in se bo moralo še mar-
sikaj bistveno spremeniti, da razvoj
ne bo šel v smeri asimilacije manjšine,

temveč se bo manjšina vključevala v
družbeno življenje, kakor je bilo na
nedeljski prireditvi v Pliberku sli-
šati iz ust deželnega glavarja Wag-
nerja. Pri tem pa bi poudaril, da
tudi integracija prej ali slej vodi v
asimilacijo, če ne poteka v pogojih
dejanske in vsestranske enakoprav-
nosti.

Za reševanje manjšinskega vpraša-
nja je brez dvoma potrebno ustrezno
ozračje, toda ustvarjanje takega
ozračja vendar ne more zavisati od
tega, kako „pridna“ in „poslušna“ je
manjšina. O tem, kam vodi nereše-
vanje odprtih vprašanj ali vsiljeva-
nje brez prizadetega sprejetih rešitev,
pa se lahko prepričamo na nešteti-
h primerih, ki smo jim danes priča v
raznih predelih sveta. Zato upamo,
da bodo na merodajnih mestih konč-
no le sprevideli, da se tudi manjšin-
ska vprašanja ne rešujejo s pozicij
oblasti in moči, temveč na ravni ena-
kopravnega dialoga.

PREBERITE Slovenska kultura in dvojezičnost

stran 2

60-letnica SPD „Jepa-Baško jezero“

stran 3

Pregled letošnjega počitniškega leto- vanja naših otrok

stran 4

Slovo od Mihe Kačnika

stran 5

O knjigi, ki izčrpno obravna- va mednarodni gospodarski sistem

stran 7

„Zeleni“ se formirajo

stran 8

Presenečenje v Nemčiji

V nedeljo so bile v zahodnonemški de-
želi Hessen parlamentarne volitve, ki so pri-
vedle do pravega presenečenja: proti vsem
napovedim in vnaprejšnjim izračunom kr-
ščanski demokrati niso dosegli absolutne ve-
čine in socialni demokrati niso utrpeli po-
raza, pač pa so svoje sedeže v deželni
parlamentu zgubili liberalci, ki so jih na-
sledili takoimenovani „zeleni“. Izid nedelj-
skih volitev v nekdanji „rdeči trdnjavi“ pa
je zanimiv še posebno zaradi tega, ker so
bile izvedene takorekoč na predvečer vlad-
ne oziroma koalicijske zamenjave na zvezni
ravni v Bonnu.

Prav v luči tega dejstva izid hessenškega
merjenja sil ni zanimiv samo v lokalnem
pomenu, marveč dosti bolj še v zveznem
merilu. Opazovalci v Bonnu so tudi enot-
nega mnenja, da so bile te volitve v bistvu
preizkušnja za bodoči razvoj političnega
dogajanja v Zvezni republiki Nemčiji sploh.
In tako pri ocenjevanju sedanjih rezultatov
skoraj ni govora o tem, kaj pomenijo v lo-
kalnem merilu in kakšne bodo posledice za
deželo Hessen, kjer so se praktično znašli v
položaju, da nobena stranka nima dovolj
moči, da bi vladala, niti ni izglelov za
kakšno koalicio (slišati je celo glasove, ki
zahtevajo v prihodnjih mesecih nove vo-
litve). Toliko bolj pa so komentari posve-
čeni „posledicam“, ki jih hessenške volitve
pomenijo v državnem merilu.

Pri teh ocenah so si vsi na jasnem, da
volilci niso preveč zadovoljni s spremem-
bami, ki se sedaj odvijajo v Bonnu. Za-
merijo predvsem liberalcem in njihovu
predsedniku Genscherju, ki mu očitajo, da je
prelomil besedo ter „izdal“ dosedanje ko-
alicijo SPD-FDP; poraz liberalcev v Hesse-
nu je torej „zaslužena kazen“. Vendar pa
Genscher v trenutni situaciji kljub temu
opozorilo ni našel drugega izhoda, kot da
je jadra svoje težko zadete strankarske bar-
ke preusmeril na desno ter omogočil kršča-
nim demokratom, da bodo danes s podporo
dela liberalnih poslancev izglasovali ne-
zaupnico kanclerju Schmidtju in s tem od-
prli pot za ustoličenje svojega kanclerskega
kandidata Kohla.

Kljub opozorilom, ki jih pomeni izid ne-
deljskih volitev v Hessenu, bo danes v Bon-
nu izvedena sprememba v smer nove vlad-
ne koalicije med CDU in FDP. Toda s tem
vprašanja gotovo še ne bodo rešena, na-
sprotno, z vso težo se bodo pojavila v ne-
kaj mesecih, ko bodo parlamentarne volitve
na državni ravni postavile stranke pred no-
vo merjenje sil. Ali bodo izvedenci za raz-
iskovanje javnega mnenja in napovedovalci
volilnih rezultatov tudi tedaj doživeli tak-
šen polom s svojimi prognozami, kakor se
jim je to zgodilo zadnjo nedeljo v Hessenu?

OA.OT OKTOBERARENA OKTOBRSKI TABOR

9. oktober 1982
Šoštar - Globasnitz / Globasnica

Sabota
sobota
Gasthaus
gostilna
14.30 - Kinderprogramm - Spored za najmlajše
16.30 - Musikprogramm - Glasbeni spored
17.30 - WORKSHOP: „Deine ersten Erfahrungen mit Diskriminierung“
Tvoje prve izkušnje z diskriminacijo
19.00 - Abendprogramm - Večerni spored
KIKERIKI Kindertheater (otroško gledališče) • ODER HLADJE Puppentheater (lutka • KÖZ Politische
Sketches politični skeči • Slovenischer Chor slovenski zbor • AUSSER ATEM Neue Welle novi val •
EMIL & CO. Jazz jazz • KARL GOTT Neue Welle novi val (ne Karl Gott) • OTROCI SOCIALIZMA
KINDER DES SOZIALISMUS (Ljubljana) • ZOT & ANDREA MAFFEI (Bozen) • Lesungen literaturna •
ZSM - pevsko skupina Gesangsgruppe

Freitag
petek
8. oktober 1982 - 20.00 h
KONCERT • AUSSER ATEM • KARL GOTT • OTROCI SOCIALIZMA •
KINDER DES SOZIALISMUS • KUNDALINI
Universität Klagenfurt / Univerza v Celovcu

Also hat die Geschichte in Kärnten noch keinen
„Schlußstrich“ gezogen. Sie zieht ihn unter zwei Völkern
nur, wenn eines von ihnen nicht mehr besteht. So ist
das Abwehrkampf von 1920 im Jahr 1970 immer noch
das gleiche. Die Welle der Gewalt ist immer noch da.
Volk hat, ein slowenisches Volk gibt. Das ist ein Volk
mit Herz und Geist, nie wieder mit Gewalt ausgegrenzt
werden, das wollte Gott!

Slovenska kultura in dvojezičnost

(NEKAJ MISLI K SEMINARJU SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE)

Zadnja leta je opaziti na dvojezičnem ozemlju pravicato poplavo slovenskih in dvojezičnih kulturnih prirediteljev. Včasih se je težko odločiti, katere prireditve bi se ob koncu tedna udeležil, včasih pa se marsikdo temu tudi enostavno izogne v prepričanju, da se na naših odrih ne pojavlja nič novega.

Močno razvejano kulturno delo med koroškimi Slovenci nas navdaja z optimizmom, saj ravno v tem vidimo, da je mnogo idealistov in zavednih kulturnikov med nami, ki si prizadevajo za ohranjanje slovenske besede in za enakopravno življenje slovenske manjšine.

To je vsekakor zdrava osnova, na kateri naj bi gradili, kulturo razvijali in jo prilagajali potrebam današnjega časa. Pri tem se srečujemo s problemi, ki smo jih doslej ali nekoliko prezirali ali pa se jih sploh nismo zavedali.

V pretežni meri je naše kulturno delo usmerjeno na ohranjanje tradicionalnih kulturnih vsebin in se pri tem še vedno opira na vaške in kmečke strukture. To zvrst kulturnega dela pa dandanes realnost vsakdanjega življenja že prehituje. Strukturne spremembe se tudi pred našim poželjem niso ustavile in vedno bolj pospešujejo razslojevanje tudi slovenskega prebivalstva na Koroškem.

Izključno oklepanje na močno zasidrane tradicionalne in deloma preživele kulturne vsebine stoji v nasprotju s socialno preobrazbo južnokoroškega prostora. Ker je uspeh kulturnega dela merilo narodnega življenja in razvoja, daje naša v pretežni meri na preteklost usmerjena kultura naši narodni zavesti defenzivni (obrambni) značaj. Kultura je namreč v smislu narodovega samoohranjanja podvržena tudi dinamiki narodnopolitičnih aktivnosti. Če bi pod tem vidikom ocenjevali našo kulturno dejavnost, bi morali odkrito priznati, da opažamo vsaj navzven določeno nesorazmerje v razvoju kulturne in politične zavesti: naš narodno-politični jezik je včasih povsem radikalen, medtem ko se na kulturno-prosvetnem področju večinoma izogibamo konfliktnih situacij in nam je slovenski jezik skorajda edina legitimacija za obranitev slovenske kulture.

Problemi postajajo očitni: Kako naj bi našo kulturno ustvarjalnost napolnili s hoteljem po narodni enakopravnosti, kako naj bi kulturno delo postalo važen pogoj za razvoj narodnega gibanja? V iskanju odgovora moramo izhajati iz osnovnega spoznanja, da naj bi postalo naše kulturno hotelje zrcalo celovite narodne identitete manjšine. Da poenostavim: kar narodno-politično zahtevamo, moramo znati tudi „kulturno“ povedati.

V tem okviru pa se stavlja tudi vrsta konkretnih vprašanj. Kaj bomo dosegli s kulturnim sodelovanjem z narodom-sosedom, kakšne vsebine mu bomo posredovali? V tej zvezi trenutno močno izstopa proslavljanje državnega praznika 26. oktobra, ki ga navadno počastimo le z navadnim koncertom in literarnim branjem, k vsebinski izpovedi pa nimamo dosti kaj reči. Podobno je tudi z našimi prireditvami za letoviščarje, ki so v poletnih mesecih vedno bolj množične, vprašanje pa je, kaj koristijo manjšini, če pred turisti ne znamo preskočiti meje folklorizma?

Vprašanje dvojezičnosti in vprašanje rabe slovenskega jezika je potemtakem vprašanje transmisije naših kulturnih vsebin. Dvojezičnost je povsod tam potrebna, kjer želimo nagovoriti nemškogovoreče kroge, kjer pa to ni mogoče, naj bi se v našem kulturnem življenju posluževali slovenskega jezika.

Pravilno vrednotenje dvojezičnosti bo perspektivno odigralo pomembno vlogo pri razširjanju in utrjevanju naših kulturnih aktivnosti. Pri tem gre predvsem za pridobivanje tistih, ki so se iz katerikoli razlogov manjšini odtujili in pa za tiste, ki kažejo razumevanje za prizadevanja koroških Slovencev, pa jih doslej nismo znali nagovoriti. V glavnem gre za mlajšo generacijo, ki ni obremenjena s predsodki. Nekaj prvih izkušenj že imamo s tamburaškimi zbori in z otroškimi skupinami, kjer delujejo tudi nemškogovoreči in kjer bi se morala prav zaradi tega prakticirati dosledna dvojezičnost.

Nanizal sem samo nekaj problemov, skušali se jih bomo lotiti na seminarju v Podravljah.

Janko Malle

VAŽNA SEJA CK ZKJ:

O težavah in njihovih vzrokih

„Naš položaj je težak, ni pa brezizhoden,“ je poudaril predsednik predsedstva CK ZK Jugoslavije Mitja Ribičič, ko je prejšnji teden na seji CK ZKJ govoril o trenutnem gospodarskem položaju Jugoslavije. V svojem obširnem referatu je Ribičič brez olepšavanja orisal razmere takšne, kakršne so ter dejal: „Kar zadeva težavnost gospodarskega položaja, ne smemo nič lakirati, delavskemu razredu in občanom naše države smo dolžni odkrito povedati, kakšen je naš resnični gospodarski položaj in kateri razlogi so nas pripeljali do tega.“

Predsednik Ribičič je opozoril, da se je Jugoslavija tudi v preteklosti večkrat znašla v velikih težavah, celo v položaju, ki je bil težji od današnjega, pa je te težave vendar vedno premostila, ker so se njeni ljudje reševanja enotno lotili. Taka enotnost je potrebna tudi danes in potrebno je tudi odpovedovanje. „Odpovedovanje predvsem pomeni“, je dejal Ribičič, „da moramo v naši gospodarski politiki in družbeni praksi zavrniti vse, kar je nerealno, preambiciozno, unitaristično in kar je pripeljalo do tega, da živimo in se privajamo na življenje nad našimi stvarnimi možnostmi, nad rezultati dela. V sedanjem zaostrenem gospodarskem položaju je pričakovati tudi odrekaje od nekaterih oblik potrošnje, pa tudi zmanjševanje posameznih dejavnikov družbenega standarda, je ugotovil govornik. „To moramo nare-

dit, ker smo v dosedanjem razvoju poskušali napredovati mnogo hitreje, kot pa so nam materialne možnosti dovoljevale.“

Po uvodnem referatu so številni diskutanti prav tako kritično spregovorili o trenutnem stanju, o vzrokih, ki so privedli do današnjih težav, pa tudi o možnostih in poteh, kako bi premostili sedanji kritični položaj. Pri tem je bilo govora med drugim tudi o razpisu posebnega ljudskega posojila, kot posebno važna in najbolj akutna naloga pri razreševanju težav pa je bila poudarjena potreba po rednem odplačevanju dolgov tujini.

To je zapopadeno tudi v smernicah, ki so jih sprejeli za ureničevanje gospodarske stabilizacije in kjer so kot najvažnejše poudarjene naslednje naloge: načrtovanje razvoja, gospodarske politike in programa stabilizacije; povečevanje izvoza; odplačevanje dolgov tujini; zmanjševanje porabe, ki mora biti prilagojena materialnim možnostim in realnemu dohodku; zagotavljanje domače hrane; smotrna poraba vseh vrst energije; izkoriščanje notranjih rezerv v delovnih organizacijah in skupnostih; uresničevanje pobude za razpis splošnega ljudskega posojila; dohodkovno povezovanje podjetij iz gospodarsko razvitih in manj razvitih predelov države; razreševanje socialnih problemov in problematika prekrbe; vprašanje odgovornosti do dela in uspešnega gospodarjenja.

V sodelovanje treh dežel v območju Alpe-Jadran so se zdaj vključili tudi sindikati. V Celovcu je bil konec preteklega tedna dvodnevni sestanek, ki so se ga udeležili Zveza sindikatov Slovenije s predsednikom Marjanom Oroženom na čelu, sindikalne organizacije CGIL, CISL in UIL iz Furlanije-Juljske krajine ter gostitelj Avstrijska sindikalna zveza za Koroško s predsednikom Frühbauerjem na čelu. V središču razprav so bila predvsem prometna in transportna vprašanja, pri čemer je beseda tekla še posebej o prometnih zvezah do Trsta in Kopra, o Karavanškem

PRED 10 LETI: ESKALACIJA NEMŠKEGA NACIONALIZMA (3)

Spremenljivost Kreiskega

Zgovorna priča spreminjajočih se stališč avstrijske vlade in socialistov do manjšinskega vprašanja je prav gotovo avstrijski kancler Bruno Kreisky. Kratki odlomki iz intervjuja in izjav, ki jih je dal tik pred postavitvijo prvih dvojezičnih napisov, po „ortstafelsturm“ in tri leta pozneje, ko so se odločili izvesti „štetje posebne vrste“, zrcalijo spreminjajoče se stališče do manjšine.

Začetek septembra 1972, tik pred postavitvijo dvojezičnih tabel, je Kreisky v intervjuju z „Delom“ med drugim dejal v zvezi s „kompliciranostjo“ manjšinskega vprašanja: „Jaz sem dobro pripravljen na to – ne potrebujem pa „dobrih nasvetov“ od ljudi, ki so šele zdaj „odkrili“ svoje srce za manjšine, v času tretjega rajha pa so bili na strani oblastnikov. To niso nikakršni dobri poglobljeni zagovorniki za zaščito manjšin.“ Na vprašanje ali je res že vse izpolnjeno pa je dejal: „... Te probleme je treba obravnavati kot žive probleme: nove želje se pojavljajo, o tem bomo razpravljali. Saj pravim: da bi se vse to urejalo, bomo imeli to stalno komisijo, ki bo vedno predstavljala priložnost za pogovore z vlado. Od tega si zelo veliko

obetam. Seveda: slabi bi bili takšni vodje manjšin, ki bi rekli, da so zadovoljni. V politiki sploh ni nikogar, ki bi rekel, da je zadovoljen. To je ustvarjalno nezadovoljstvo. To je treba upoštevati.“

Ko se je razmahnil protislovenski val v vročo jesen '72 in sta se FPÖ in ÖVP z desnimi nemškonalnističnimi silami povezali, da bi zmajali absolutno večino socialistov v deželi in poslabšali dejansko stanje manjšine, je Kreisky prišel na Koroško, da bi napravil red vsaj v svojih lastnih vrstah.

Svoje tovariše je rotal, da gre za ugled v svetu: „Kdor je bral inozemske časopise, tudi nemške, ve to zelo točno. In odgovornost Korošcev je zelo velika. Še posebno velika je za vodilno silo na Koroškem, za socialistično stranko, za najmočnejšo silo. Zato apeliram na vse: Pojdite med ljudi in jih skušajte prepričati o tem, da se je treba truditi za pametne rešitve: še bomo govorili o tem, vendar ne moremo, in to povem z vso jasnostjo, ne moremo stran od obveznosti državne pogodbe. To ne gre, tega ne moremo napraviti.“ Na račun nacionalističnih sil pa je rekel: „In če stvari se-

stvo, s katerim je treba računati, kjer obstaja tudi na Koroškem interes, vendar pa so Korošci obžalovali, da v tem oziru ni recipročnosti. To „posledico različnih družbenih sistemov“ so ocenili tudi kot glavno oviro, da do regionalnega sporazuma med Slovenijo in Koroško nimajo pozitivnega stališča. Naslednje srečanje sindikatov treh dežel bo prihodnje leto v Ljubljani.

Predsednik Zveze sindikatov Slovenije Marjan Orožen je s svojimi sodelavci v petek obiskal tudi sedež Zveze slovenskih organizacij, kjer so ga sprejeli predstavniki ZSO in Narodnega sveta koroških Slovencev in mu prikazali aktualni položaj, v katerem se nahaja slovenska narodna skupnost na Koroškem. Pogovor je tekel tudi o možnostih sodelovanja med slovensko manjšino in ZSS, poudarili pa so tudi pomen podobnih obiskov pri predstavnih slovenske narodne skupnosti, ker se v nasprotnem primeru to lahko izrazi za izolacijo slovenske manjšine.

daj niso tako dramatične (kot za časa Hitlerja, op. ured.), se je treba braniti proti začetkom. ... In tako se morajo koroški socialisti izkazati kot neomajni demokraci, ki so zvesti pogodbam.“ Glede dvojezičnih tabel pa je dejal: „Smiselno je govoriti z ljudmi, jih prepričati o potrebi teh stvari.“

Socialistična stranka pa je sledila desničarskima strankama in kapitulirala pred nemškimi nacionalisti. Leta 1972 je še odklanjala ugotavljanje manjšine in svarila pred zastupljanjem ozračja, ki bi nastalo s pretevanjem, leta 1975 pa je soglašala z ÖVP in FPÖ o potrebi ugotavljanja manjšine. Zato je vedno bolj tudi zbledelo razumevanje za potrebe in težnje manjšine.

Ko je na zborovanju več kot 700 odbornikov in zaupnikov koroških Slovencev bil sprejet sklep o prekinitvi pogovorov z vlado, ker je pripravljala pretevanje manjšine, je izgubil živce tudi kancler Kreisky. Naravnost izpadljive so bile njegove izjave. Slovincem je svetoval naj si izvolijo nove predstavnike, rekel pa je tudi: „Und wenn sie dann nicht kommen, ja dann sollen sie mich gern haben, mit Verlaub gesagt...“.

Posvet o manjšinah pri komisiji Evropskega sveta

Vprašanjem razvoja manjšinske kulture, šolstva, sredstev množičnega obveščanja in politične prisotnosti v družbenem dogajanju je bilo posvečeno posvetovanje zastopnikov narodnih manjšin, ki so se prejšnji teden sestali v Trentu. Zasedanja so se udeležili predstavniki manjšin iz Italije, Avstrije (Koroška in Gradišanska), Slovenije, Zahodne Nemčije, Nizozemske in Španije.

Zasedanje je vodil predstavnik komisije za kulturna vprašanja pri Evropskem svetu, služilo pa je zbiranju podatkov o stanju jezikovnih manjšin v Evropi za veliko posvetovanje o manjšinski problematiki, ki je predvideno za leto 1984 na sedežu Evropskega sveta v Strasbourgu. Na sestanku v Trentu so nakazali razmere, v kakršnih živijo posamezne manjšine. Pri tem so zlasti poudarili potrebo pouka jezikov manjšin tako v osnovni šoli kakor tudi v otroškem vrtcu povsod tam, kjer manjšine ži-

vijo. Prav tako je bilo govora o tem, da je treba manjšinam zagotoviti boljši dostop do sredstev javnega obveščanja ter jim omogočiti enakopravno vključevanje v družbeno dogajanje.

Skupne TV oddaje na območju Alpe-Jadran

Dežele na območju Alpe-Jadran nameravajo svoje sodelovanje poglobiti tudi na področju televizije. Na pobudo TV Ljubljana in ORF bodo namreč televizijski studiji, ki delujejo v teh deželah, predvidoma prihodnje leto vključili v svoje programe osem skupnih oddaj, ki naj bi na čim bolj aktualen, televizijsko učinkovit način obravnavale skupno tematiko teh dežel in s tem čim bolj temeljito seznanile gledalce z družbeno-gospodarskim in kulturnim življenjem prostora Alpe-Jadran.

Položaj in problematiko koroških Slovencev so na posvetu v Trentu predstavili predsednik FUEV dr. Reginald Vospernik, podpredsednik NSKS mag. Filip Warasch in tajnik Kluba slovenskih občinskih odbornikov Borut Sommeregger, o vprašanjih gradiščanskih Hrvatov pa je govoril Stefan Emrich.

Da bi programsko, vsebinsko in organizacijsko preizkusili zapleteni način takega sodelovanja, so pripravili preizkusno oddajo pod naslovom „Neznane lepote“, ki bo na sporedu v nedeljo. V njej bo vsak od osmih studiev, ki delujejo na območju Alpe-Jadran, približno v petih minutah predstavil eno izmed manj znanih znamenitosti ali posebnosti. Take oddaje bodo brez dvoma prispevale k boljšemu medsebojnemu spoznavanju in razumevanju ljudi v tem delu sveta.

OB 60-LETNICI OBSTOJA SPD „JEPBAŠKO JEZERO“:

Dokler bo pod Jepo donela naša pesem, tako dolgo bo ostal tudi naš narod!

Dvorana kulturnega doma v Ločah ob Baškem jezeru je preteklo soboto bila prizorišče mogočne kulturne manifestacije. Kajti ta večer se je v tej dvorani odvijala jubilej-

slavo prevzel tudi pokroviteljstvo, zastopniki obeh slovenskih kulturnih centralnih organizacij, Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze ter političnih organi-

ni pevski zbor in druge skupine, ki uspešno nadaljujejo z delom. Z besedami: „Toda danes je naša skrb, da ohranimo to, kar imamo, ker dokler bo pod Jepo donela naša pesem, tako dolgo bo obstal tudi naš narod“, je predsednik Černut zaključil svoj govor.

Zastopnik KKZ Herbert Seher je v svojem pozdravu nekoliko kritično ocenil razmerje deželnih oblasti do društvenega življenja, medtem ko je predsednik SPZ Valentin Polanšek v svojem pozdravnem govoru orisal globok pomen kulturnega udejstvovanja prav za slovenski živelj na Koroškem. Župan inž. Helmut Hatze je v imenu občinskega zastopstva izročil pozdrave in čestitke jubilejnemu društvu, podčrtal predvsem občudovanja in spoštovanja vredno močno življenjsko voljo slovenskega človeka ter z besedami zahvale naglasil močno društveno razgibanost. Poleg vidne znatne gnotne podpore društvu, je župan z doslej edinstveno gesto — zbrano občinstvo nagovoril tudi v slovenskem jeziku in s tem dokazal svoje spoštovanje do jezika sosed in njegove kulture.

Pozdravnim govorom je sledil kulturni spored, ki je bil pisan kakor šopek cvetlic, podarjen od sodelujočih, društvu za jubilej. To posebno velja za pevski zbor sosednjega SPD „Rož“ iz Šentjakeba v Rožu. Društveni tamburaški zbor je pod vodstvom Erike Wrolich zaigral dve novi viži, naštudirani na počitniškem seminarju v Crikvenici in sicer Milke Hartmanove „Uspavanko“ in „Venček starogradskih valčkov“ v priredbi Aleksandra Černuta. Plesna skupina Dorfgemeinschaft z Loč, ki jo vodi Richard Gruber, je v nekoliko zmanjšanem številu razveselila publiko s tremi plesi, od teh kmečki valček po znanem slovenskem napevu. Z ubranim petjem je MPZ „Rož“ pod vodstvom Lajka Milislavjeviča navdušil številne poslušalce in s tem ponovno dokazal visoko raven tega zbora, ki uspešno deluje že osem let. Dve narodni in eno partizansko pesem je zapela in zaigrala glasbena skupina ZSM iz Celovca, ki jo vodi Danica Uršchitz. S piščalkami orgel bi lahko primerjali mladinski zbor društva, čeprav maloštevilni, se je korajžno odrezal s svojim nastopom — zanj skrbi Irena Černut; slednja je tudi predstavila domačo pesnico Rozalijo Petschnig iz Pečnice, katere pesem „Dom zapuščen“ je recitala. V le-tej je prikazana vsa tragika zapuščanja kmečkih domov in je aktualna tudi za današnji čas. Po svojem drugem nastopu tambu-

zacija, zastopniki Kluba koroških Slovencev v Ljubljani, ravnatelj slovenske gimnazije dr. Reginald Vospertnik, domači župnik Jakob Škofič, bivši predsednik Janez Mikl ter druge vidne osebnosti.

Predsednik jubilejnega društva Franci Černut je — potem, ko je pozdravil častne goste — orisal tudi zgodovino društva in predvsem poudaril težko pot, ki jo je društvo v teku minulih šestdeset let moralo prehoditi. Posebno težko je bilo obdobje pred drugo svetovno vojno in po prihodu fašizma, ko je sovražnik slovenskemu ljudstvu na Koroškem napovedal smrt z „dokončno rešitvijo koroškega vprašanja“. Prišlo je do ukinitve oz. prepovedi slovenske kulturne dejavnosti, izseljevanje koroških Slovencev v taborišča, od koder se premnogi niso nikoli več vrnili. Toda življenjska sila je bila močnejša od nasilja, je naglasil Černut in potem še dejal, da je iz ruševin nastalo spet novo življenje — tudi društvo je spet pričelo z delom in danes goji močno kulturno dejavnost. Ob tem je izrekel zahvalo vsem številnim prosvetašem, ki so se zavedali svoje dolžnosti in pod težkimi pogoji ustanovili društve-

ne Koroške, pa tudi v matični Sloveniji. Obiskovalci so prišli od blizu in daleč, da prisostvujejo uglednemu jubileju domačega prosvetnega društva. Med njimi so bili tudi predstavniki občine Bekštanj z županom inž. Helmutom Hatzejem na čelu, ki je za to jubilejno pro-

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

VABI NA

seminar o dvojezičnosti

ki bo v soboto in nedeljo 2. in 3. oktobra 1982 v prostorih bivše kmetijske šole v Podravljah s sledečim dnevnim redom:

sobota, 2. oktobra 1982

- 17.00 Slovenska kultura in dvojezičnost (uvodni referat)
Dosedanje izkušnje in naloge v bodoče
- 18.00 Univ. doc. dr. Dietmar Larcher (celovška univerza):
„Potreba in vrednost materinščine za razvoj človeka“
- 19.00 Skupna diskusija (plenum)

nedelja, 3. oktobra 1982

- 9.00 Diskusija v štirih delovnih krožkih
 - a) sodelovanje z društvi sosednjega naroda
 - b) 26. oktober (prireditve „Dober večer, sosed“ in Oktobrski tabor)
 - c) prireditve za turiste
 - d) dvojezičnost v društvu in v okviru slovenskih kulturnih skupin
- 11.00 Skupna diskusija
- 13.00 Zaključek seminarja.

Prireditelj na seminar vabi prosvetaše krajevnih društev in vse, ki se za to problematiko zanimajo. Udeleženci seminarja se pri SPZ lahko prijavijo pisмено ali po telefonu (0 42 22) 32 5 94 ali 33 1 08.

O d b o r

rašev, je sprejela Erika lep šopek, društvo pa darilo od prijateljev iz Ljubljane — v zahvalo je ansambel zaigral še poskočno „Pika, poka“. Slovesnost je zaključil moški zbor pod vodstvom mag. Mirka Lausseggerja s tremi pesmimi od katerih je najbolj vžgala znana zbadljivka iz Zilje „Paliv, palav“. Pri tem je

nima ustanoviteljema: župniku dr. Josipu Ogrisu in šolskemu ravnatelju Francu Aichholzerju. Njuna vodilna misel „ti pa ostani ti!“ ima svojo veljavo bolj kot kdaj koli prej, saj to ni le goreča oporoka obeh vrlih mož, marveč je in ostane tudi društveno geslo, je njegov program za bodočnost.

za posebno originalnost poskrbel Tonček Uršchitz s svojim meketanjem. Posamezne točke jubilejnega sporeda sta povezovala Irena Černut v slovenskem in Peter Novak v nemškem jeziku.

Jubilejno društvo — SPD „Jepbaško jezero“ — se je ob tej priložnosti dostojno oddolžilo pokoj-

Jubilejnemu društvu k uspeli proslavi iskreno čestitamo in želimo tudi mnogo uspeha pri razvijanju njegove bodoče kulturne dejavnosti. Ansambli jubilejnega društva (ki so v tem poročilu zajeti tudi v sliki — op. ured.), so najboljši porok za bodoči procvit, saj v društvu pretežno deluje mladina.

Župnik Ludvik Jank 50 let na Radišah

Zadnjo nedeljo so praznovali na Radišah slovesnost, kakršno le malo kje lahko praznujejo: Proslavili so župnika Ludvika Janka, ki že petdeset let živi med Radišani in dela zanje. Začetek proslavljanja je bil povezan z nedeljskim bogoslužjem v cerkvi, pri katerem je sodeloval dekan Leopold Silan z duhovniki Jankom Lampichlerjem ter dr. Franom Mikulo; sooblikovali pa so ga tudi domači pevci, mladina in drugi. Po maši so pevci Slovenskega prosvetnega društva „Radiše“, kateri so obenem tudi cerkveni pevci, povabili svojega župnika in goste v kulturni dom, kjer so mu skušali z majhnim slavljem izkazati hvaležnost za petdesetletno naklonjenost, razumevanje in pomoč. Slovesnosti se je udeležil poleg duhovnikov in drugih gostov še župan občine Žrelec dipl. inž. Ernst

Dobernigg ter komandant žandarmerijske postaje Peter Druml, župnikov rojak z Zilje.

Vsi govorniki so naglašali predvsem priljubljenost, ki jo uživa skoraj osemdesetletni župnik doma in drugod. Dr. Mikula je šaljivo omenil, da župnik Jank sam ni nikoli hotel zapustiti Radiš. Ko jih je vendarle zapuščal, so ga morali vleči esesovci in gestapovci. Predsednik domačega društva Ludvik Ogris je naglasil predvsem to, da je bil gospod Ludvik Jank vsa leta svojega bivanja na Radišah zvest obiskovalec društvenih prireditvev in da se je posebno rad družil z ljudmi, ki so se kakor on zavedali svoje slovenske narodne pripadnosti. On je za to svojo zavednost tudi plačal s tem, da je bil ponovno izpostavljen napadom kra-

jevnih pristašev velenemške miselnosti in celo aretiran ter kazensko premeščen v kraje, kjer v svoji domači govorici ni mogel govoriti. Njegova zasluga pa je predvsem, da lastništvo nekdanjega farovškega skednja ni prešlo v roke Slovincem sovražnih krogov in da je tako mogel biti zgrajen radiški kulturni dom. Za župnika Janka tudi nikdar ni bila pomembna pripadnost ljudi in udruženj kakoli politični ali narodnopolitični smeri. Trudil se je za vernost in poštenost ljudi, upošteval in cenil pa je tudi vsakogar, ki je drugače mislil kakor on. Bil je pravi ljudski duhovnik. In zato ga imajo Radišani radi.

Posebno pozornost pri nedeljski slovesnosti na Radišah je bil deležen tudi starosta narodnega, kulturnega in tudi verskega življenja

na Radišah Janko Tolmaier, kateri je prejel posebno odlikovanje od krškega škofa dr. Egon Kapellarija.

Zbornik

Te dni je izšel zbornik Krške škofije. Predstavnikom tiska ga je predstavil škof dr. Egon Kapellari s sodelavci. O vsebini Zbornika je spregovoril urednik dr. Siegfried Muhrer, ki je dejal, da je v tej ediciji zajeto gradivo o dogodkih cerkvenega življenja v teku enega leta, razdeljeno na več poglavij.

Zbornik seveda stoji v znamenju novega škofa Krške škofije, dr. Kapellarija, ki je ob začetku letošnjega leta postal njen najvišji predstojnik. V zborniku so najnovejši statistični podatki, ki dajejo nazorno sliko o trenutnem stanju v Krški škofiji na personalnem, finančnem in drugih področjih kot je obnavljanje in gradnja novih cerkev. Nekateri prispevki so tudi slovenski, dvojezično navedbo imajo tudi kraji v katerih je slovensko oz. dvojezično bogoslužje.

Na naslovni strani Zbornika je motiv Šentštefana v Ziljski dolini, na zadnji pa posnetek oltarja cerkve v Krivi Vrbi, delo akademskega slikarja Valentina Omana.

Obračun o letošnjem počitniškem letovanju otrok

Počitnice na morju so za vsakega mladega človeka užitek in doživetje. Vsako leto so v poletnih mesecih nove skupine mladih koroških Slovencev na istrski obali in kvarnerskih otokih. Že desetletja hodijo skupine otrok na letovanje v Savudrijo, že stotine jih je bilo na tem predelu hrvaške obale, tako da je kraj med koroškimi Slovenci že zelo poznan in priljubljen. Tudi letos je bila skupina 40 otrok pod vodstvom petih domačih vzgojiteljev in vzgojiteljic v Savudriji. Letovanje pa je pripravil koordinacijski odbor obeh osrednjih organizacij. Tokrat vam bomo predstavili predvsem letovanje predšolske mladine na otoku Krku. Poleg dveh skupin pa so se mudili na jadranski obali še vsi otroci dvojezičnega otroškega vrtca iz Šentprimoža in razni šolarji z južne Koroške. V istrsko Fiesco je začetek junija povabila vse otroke šentprimožkega otroškega vrtca — kot že v prejšnjih letih — ljubljanska Metalka. V Puntizeli blizu Pule pa so bili na letovanju šolski otroci partizanskih družin iz Zuzalč, Loč, Bilčova, Zelezne Kaple, Kotmare vasi, Radiš, Pliberka in drugih krajev. Od 20. do

učilo plavati, drugi pa so različno napredovali. Vzgojiteljice so v razgovoru z našim sodelavcem nasploh poudarile važno vlogo takšnih letovanj. Saj je večkrat otrok prvič zapustil za dalj časa svoje družinsko okolje in se moral postaviti na lastne noge. Brez izjeme je to dejstvo vplivalo na vse otroke pozitivno. Vida Picej je bila mnenja, da imajo otroci v tej starosti sploh manj domotožja, saj je bilo opaziti, da so se kmalu posušile solze ločitve na licih najmlajših, ko so že v omnibusu spoznavali nove prijatelje. Tudi jutranja telovadba, kulturni programi in nastop čarovnika so sprostiti ustvarjalne sile najmlajših. Dobro so se počutili in napeli vse sile pri štafetni tekmi in skoraj vsi so sodelovali na prireditvi „pokaži kaj znaš“. Ob tabornem ognju, petju in igrah pa so zaključili svoj dopust na jadranski obali.

Res vseh doživljajev in dogodkov letovanja, ki so jih pripovedovale vzgojiteljice ni mogoče opisati. Prav gotovo pa lahko zabeležimo, da je v bližini z drugimi slovenskimi otroci zrasla pri marsikaterem mladem slovenskem Korošcu še večja potreba se bolje naučiti slovenskega materinega jezika. Dopust je bil torej tudi motivacija za slovenski pouk v ljudski šoli, čeprav je bilo opaziti, da že pri marsikateremu tudi nemška okolica zapušča močne sledove.

Ko smo vprašali vzgojiteljice, ki so v teh dneh spremljale otroke, za njihove osebne vtise z letovanja, je dejala Elsa Hribar iz Celovca, da je za otroke zelo pozitivno, če imajo možnost preživeti nekaj dni v slovenski skupini, prav tako pomembno pa se ji zdi, da so otroci prišli enkrat v čisto drugo okolje. Navsezadnje pa je dodala, da je seveda tudi zanje takšna naloga sprememba, ki se ji dopade. Vida Picej iz Zgornjih Zamanj je povedala, da so bili kot gostje tako izvrstno pogoščeni, da so otroci še lažje pozabili ločitev od doma. Tudi Anica Wutte iz Gluhača lesa se je že pred letovanjem veselila, da gre z najmlajšimi v Punat, želela pa je, da bodo tudi v bodoče slovenski otroci lahko koristili te izvrstne naravne in medicinske okoliščine.

Predsednica ZSZ Milena Gröblacher pa je povedala, da so bili starši zelo zadovoljni z letošnjim letovanjem. Zahvalo je naslovila seveda na vse, ki so omogočili uspeh te akcije, predvsem področnemu odboru Koroških partizanov v Mariboru, na vzgojiteljice, na avtobusnega podjetnika Smrtnika iz Zelezne Kaple, na vse sodelavce rdečega križa in vse ostale, ki so omogočili prijetno bivanje otrok na morju.

31. julija so bili tam v rekreacijskem centru gostje področnega odbora Koroških partizanov iz Maribora.

Punat na otoku Krk pa je bil cilj 30 predšolskih otrok, ki so v dveh izmenah preživeli po deset dni v tem starem mestecu. Zveza slovenskih žena je organizirala predšolske otroke iz slovenskih družin na južnem Koroškem, koroški partizani iz Maribora pa so posredovali in omogočili bivanje otrok v izvrstno urejenem Domu rdečega križa v Punatu, ki leži na jugovzhodnem predelu otoka.

Otroci so bili v Domu rdečega križa res v varnih in dobrih rokah. Vedno je bilo navzoče strokovno in servisno osebje. Ob navzočnosti vzgojiteljice Else Hribar, Vide Picej in Anice Wutte so se otroci kar kmalu uživali v novi okolici, stalno navzoči zdravnik in bolniške sestre pa so noč in dan bili pripravljeni, da ob vsaki potrebi pomagajo najmlajšim. Otroci med 4. in 7. letom so se med drugim učili tudi plavati. V kratkem času 10 dni se je pet otrok popolnoma na-

Dr. Mirt Zwitter - petinšestdesetletnik

Ta teden — 28. septembra — je poslevoedeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug in predsednik društva „Aula slovenica“ v Celovcu dr. Mirt Zwitter prehodil 65 let svoje življenjske poti. In ta njegova pot je najtesneje povezana s potjo, ki jo hodimo koroški Slovenci, saj je že dolga desetletja aktivno vključen v naša skupna prizadevanja.

Ne bomo tukaj ponavljali, kar smo obširno zapisali o njem in njegovem delovanju že pri prejšnjih življenjskih jubilejih. Le na kratko naj bomo poudarjena področja, kjer je zastavljal svoje sile in svoje sposobnosti v našo skupno korist: na narodno-političnem področju v vodilnih vrstah naše osrednje organizacije; na kulturno-prosvetnem polju pri obnovi in poživitvi krajevnih društev ter ugotovitvi njihove centrale; na gospodarskem področju pri obnovi in razvoju zadružništva ter izgradnji zadružnih domov in poslovalnic; na šolskem področju pri ustvaritvi sodobnih pogojev za dijaško mladino in za strokovno izobraževanje kmečkega naraščaja; poleg tega bo ostal nepozaben njegov dolgoletni in vztrajni boj za

popravo škode našim izseljencem kakor tudi za povračilo za časa nacizma uropanega premoženja naših organizacij in ustanov; z ureditvijo „Aule slovenice“ so bili ustvarjeni pogoji za lažje spoznavanje dosežkov likovne umetnosti; in ne nazadnje bi še omenili številne tehtne prispevke v Slo-

venskem vestniku, v Koroškem kalendarju in v drugih naših publikacijah.

V luči teh le bežno nakazanih dejavnosti je ob sedanjih življenjskih prelomnici pogled na prehojeno pot gotovo v zadoščenje: na njej so se vrstila leta in se povezala v desetletja, polna snovanj, načrtovanj, diskusij in uresničevanja sprejetih odločitev. Ni bilo vedno lahko, v naših razmerah še posebno ne; treba je bilo veliko volje, predanosti in požrtvovalnosti, neomajnosti zlasti v trenutkih, ko je bila dostikrat nevhvaležnost edino priznanje.

Pa je tovariš Mirt vztrajal in vztraja še danes, ko mu ob njegovi petinšestdesetletnici izrekamo priskrbe čestitke — z zahvalo za opravljeno delo in z najboljšimi željami za bodoče!

ČESTITAMO

Na celovski univerzi za vzgojne vede je zaključil svoj magistrski slavitiki naš rojak Jože Blajs iz Lepene. Mlademu pisatelju želimo še mnogo uspeha na njegovi nadaljnji življenjski poti.

Predsednika ZSO in NSKS predavala v Ljubljani

Na povabilo Inštituta za narodnostna vprašanja sta v ponedeljek v Ljubljani predavala predsednik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev o aktualnem trenutku slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Ponedeljkovo predavanje je bilo deveto po vrsti iz ciklusa predavanj, ki jih Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani pod ravnateljstvom mag. Silva Devetaka organizira pod skupnim naslovom „Narodnostna vprašanja v sodobnem svetu s posebnim ozirom na položaj slovenskih manjšin v sosednih deželah“.

Predsednika obeh slovenskih osrednjih organizacij sta povabljenim gostom obširno in podrobno predložila aktualni položaj Slovencev na Koroškem, ki ga trenutno označuje pomanjkanje vsakršne volje pri avstrijski uradni politiki, da bi rešili odprta vprašanja. Posebej sta še poudarila asimilacijski značaj avstrijske manjšinske politike zlasti od sedmojuljske manjšinske zakonodaje iz leta 1976 in kot negativno podčrtala dejstvo, da v doglednem času ne bo prišlo do razgovorov na pristojnem mestu, torej z zvezno vlado.

Bilčovs

V nedeljo dne 5. septembra smo imeli pri nas poroko. Kakor vselej ob takih priložnostih, je tudi tokrat bilo pri Miklavžu veselo in razgibano.

Med številnimi gosti in sorodniki, sta obhajala svoj poročni dan Irena Valentinič iz Potoka in Gregi Reichmann iz Zeluč. Zenin je mizarski mojster, ki izhaja iz prizadavne Ravbar-

jeve družine v Zelučah. Nevesta je hčerka Rezijske in Tonija Valentinič na Potoku. Rezi Valentinič je daleč naokoli poznana in priznana babica, ki vselej stoji pripravljen, da pomaga, kadar jo pokličejo.

Nevesta Irena in ženin Gregi sta vneta sodelavca v našem prosvetnem društvu „Bilka“. Gregi je vester blagajničar, ki že več let skrbi, da v društveno blagajno še zmeraj priteče kaj šilingov. Irena pa vzorno vodi našo domačo knjižnico in spodbuja stare in mlade, da berejo — kajti le človek, ki veliko bere, bo tudi lahko kos jutrišnjemu dnevu.

Ker sta ženin in nevesta tudi aktivna pevca, je samoumevno, da so na poročno slavo prišli tudi naši pevci in prosvetarji. Zapeli so jima v lepi želuški cerkvi in na ženitovanjskem slavu. V imenu društva „Bilka“ je predsednik Ogris-Martič Gašpar novoporočencema čestital in se jima zahvalil za dosedanje delo v društvu in ju prosil, da naj s tem delom nadaljujeta v korist slovenske kulturne skupnosti. V imenu pevcev je čestitala nevesti in ženinu mag. Ani Gasser in jima izročila tudi spominsko darilo.

Do jutranjih ur je trajalo veselo ženitovanjsko razpoloženje, ki bo vsem še dolgo v prijetnem spominu.

Mladoporočenca sta se po končanem slavu podala v lepo urejeno hišico v Bilčovsu, kjer bosta skupno hodila pot, katera naj bi bila zmeraj rožnata.

Prepričani smo, da bosta lepim vzorom svojih staršev ostala zvesta in v tem duhu vzgajala tudi svoj naraščaj. Ireni in Gregiju iskreno čestitamo in želimo mnogo let neskaljene družinske sreče.

V klubu KDZ na Blatu bodo predvajali v soboto 2. oktobra 1982 ob 20. uri

FILM „CVETJE V JESENI“.

Prisrčno vabljeni!

KATOliški dom PROSVETE V TINJAH vabi na sledeče prireditve:

► od sobote 2. oktobra 1982 ob 9. uri do nedelje 3. oktobra ob 16. uri bo filmska šola (prof. Hans Wagula). Seminar v treh delih obravnava kamero, oblikovanje slike, osvetljavo, režijo, scenarij in montažo

► v ponedeljek 4. okt. 1982 ob 18. uri bo Začetek jezikovnega tečaja: Slovenščina za začetnike in nadaljevalni tečaj v Waaggasse 18, 9010 Celovec. Tečaj obsega 10 dvojnih ur. (Vodi: str. učitelj Franc Krištof)

► v torek 5. oktobra 1982 ob 18. uri bo Začetek jezikovnega tečaja: Slovenščina za napredujoče, 3. del (vodi: mag. Lojze Pušenjak)

► v četrtek 7. oktobra 1982 ob 18. uri: Slovenščina za začetnike in nadaljevalni tečaj v Domu v Tinjah (vodi: ravn. Mirko Srienec).

Pokojninska zavarovalnica za delavce obvešča

Meseca oktobra bo imela pokojninska zavarovalnica v sledečih krajih uradne dneve:

ŠMOHOR, v mestni hiši, 4. oktobra od 8. do 12. ure.

VELIKOVEC, Hauptplatz 2, v upravi koroške pokrajinske bolniške blagajne, 6. oktobra od 8. do 12. ure.

BELJAK, Kaiser-Josef-Platz 1, Delavska zbornica, 12. oktobra od 8. do 12. ure.

Dražba ovc

Koroško deželno združenje za rejo ovc prireja letošnje dražbo plemenitih ovnov in ovc prihodnje nedelje 6. oktobra 1982 v Spittalu na zgornjem Koroškem. Ob 7.30 uri bodo pred prodajnim hlevom Agrosserta (Koschatstraße) začeli z izbiro ovnov in ocenjevanjem ovc. Ob 11. uri pa bodo na istem mestu izvedli dražbo ovnov in ovc. Nalog za nakup želene živali sprejema tudi deželno združenje za rejo ovc v Celovcu (Musemstr. 5, tel. 04222/57660/361).

Topšport - volitve v obratni svet

Dne 24. 9. 1982 so bile izvedene pri Topšportu v vseh treh obratih (Pliberk, Zelezna Kapla, Št. Primož) volitve v obratni svet. Od 100 zaposlenih je bilo 96 volilnih upravičencev. Oddanih glasov je bilo 75, od teh je bilo 7 neveljavnih. Kandidiral sta 2 listi in sicer lista 1 Skihandschuhe Ski Pool, lista 2 Kärntner Arbeiter - Koroški delavci.

Lista Koroških delavcev je pri teh volitvah osvojila vse 4 mandate in tako je novi obratni svet izvolil za predsednico Anno Tratar, ki je že v prejšnjih letih vodila obratni svet.

OBIŠČITE

Werner Bergovo galerijo

V PLIBERKU

KOROŠKO GLASBENO DRUŠTVO

sporoča vsem lastnikom „malega abonmaja“, da bo prvi koncert prihodnji ponedeljek 4. oktobra v Domu glasbe v Celovcu.

Igral bo pianist Otto Niederdorfer.

Kot znano, se je veletrgovina Quelle v Celovcu preselila v nove prostore na Heiligengeistplatzu. Tu ima zdaj trikrat več prodajnega prostora, kjer kupcem na 5500 m² nudi 30.000 prodajnih artiklov. Njihova izbira sega od živil, tekstila, pohištva elektronike in do športnih artiklov. V trgovini imajo tudi sodobno samopostrežno restavracijo. Pod novo zgradbo, ki se harmonično vključuje v center mesta, je tudi parkirni prostor za 300 avtomobilov.

Koroški partizanski pevski zbor gostoval v Celjski regiji

V okviru širšega sodelovanja med Celjsko regijo in Zvezo slovenskih organizacij, je v soboto 18. septembra 1982 Koroški partizanski pevski zbor gostoval v Slovenskih Konjicah in v Žalcu. Zbor se je v teh dveh občinah prvič predstavil v novih oblekah, ki jih je nabavil

so obljubili, da bodo prihodnjič, ob bolj primernem času (predvidoma v decembru letos) organizirali še en koncert, na katerem bodo imeli možnost obiska tudi odrasli. Ob tej priložnosti moramo posebej naglasiti, da so se Konjičani izkazali kot odlični gostitelji. Ob obi-

malo časa za prijateljske pogovore, ker so pevci morali kreniti na pot proti Žalcu, kjer so imeli večerni koncert. Kot znano, Žalec letos praznuje svojo 800-letnico. To kulturno in gospodarsko središče Savinjske doline, z močno razvito industrijo, središče hmeljarjev, obhaja svoj jubilej s številnimi kulturnimi in športnimi prireditvami.

Številni obiskovalci so Koroški partizanski pevski zbor pozdravili v atriju velike in moderne osnovne šole. Pozdravili so jih s spontanim aplavzom, ki se je med koncertom še stopnjeval. Tudi pozdravne in zahvalne besede predsednika Lippeja Kolenika, so bile toplo sprejete.

Na sledečem družabnem srečanju so spregovorili številni politični funkcionarji, med njimi predsednik OK SZDL Janez Miglič, predsednik KUD Janez Kroflič, s koroške strani pa predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser in tajnik Janez Wutte-Luc. Vsi so poudarili veliko pripravljenost in potrebo po skupnem sodelovanju. Ko so se pevci KPPZ poslovili tudi od prijateljev v Žalcu, so se na pot domov odpeljali z občutkom, da so svoje poslanstvo dobro opravili.

s pomočjo delovnih organizacij te regije.

Prvi koncert je KPPZ imel v Slovenskih Konjicah, v dvorani prekrasnega kulturnega doma, kjer je z našo pesmijo in recitacijami navdušil predvsem mlade poslušalce, ki so bili v večini. Organizatorji

sku so člane KPPZ peljali v njihovo vinsko klet, kjer so jim predstavili svoje vinske proizvode — laški rizling in modro frankinjo. K izvrstnemu vinu so postregli še s specialitetami na ražnju.

Čeprav je razpoloženje po koncertu bilo pristrčno, je ostalo le

Poslovili smo se od Mihe Kačnika - Jogrovega očeta

Čeprav je Miha Kačnik — Jogrov oče v Mali vasi pri Škocijanu doživel visoko starost 92 let, nas je vest o njegovi smrti močno pretresla. To je pokazala tudi velika množica žalnih gostov, ko smo ga v torek 21. septembra na pokopališču v Škocijanu položili k zadnjemu počitku. Kajti z Mihom Kačnikom smo izgubili enega izmed tistih članov naše narodne skupnosti, ki se je vse svoje življenje zavedal, da je v boju za narodnostne pravice treba vztrajati in kljubovati tudi najhujšemu pritisku.

Tako se je Miha Kačnik v dolgih letih svojega življenja prekalil v močno osebnost, ki je sooblikovala kulturni, gospodarski in narodni razvoj v škocijanski občini in preko nje. Njegove zasluge na raznih področjih so orisali številni govorniki, ki so spregovorili ob njegovem odprtem grobu in s tem izkazali svojo zahvalo možu, ki nam bo ostal neminljiv vzor.

Lik Mihe Kačnika je orisal tudi dipl. inž. Franc Končič, ki je v imenu SPD „Vinko Poljanec“ med drugim dejal: „Poslavljamo se od našega staroste, ekonomskega svetnika Mihe Kačnika, neumornega narodnopolitičnega delavca, ustanovnega člana domačega prosvetnega društva v Škocijanu. Na svoji življenjski poti je doživel monarhijo, plebiscit, zlom prve republike in za naš slovenski na-

rod najhujši čas — dobo diktature nacizma v kateri je izgubil sina. Doživel je rojstvo druge republike, ki nam je vsem obetala boljšo bodočnost. Vsaka doba mu je dala svoj pečat. V svoji razgledanosti je Jogrov atej spoznal gospodarske in socialne potrebe delavca, kmeta in obrtnika — saj se je izučil za rudarja, bil vzoren gospodar na svoji kmetiji in kot slovenski predstavnik v naši občini bil eden izmed prvih, ki je spoznal potrebe razvoja občine na področju turizma. Bil je sopodpisnik nakupa Klopinskega jezera v last občine. V občinski hiši je začel delovati pred zadnjo svetovno vojno. Bil je nosilec slovenske liste Miha Kačnik, ki se je pozneje preimenovala v Gospodarsko listo. Z rajnim župnikom Kogelkom sta skupno z nami oblikovala in do zadnjega sodelovala za dobrobit naše narodne skupnosti. Slika Jogrovega ateja ne bi bila popolna, če bi izpustili njegov lik kot kulturnega delavca. Kot nadarjen pevec, soustanovitelj prosvetnega društva, moškega pevskega zbora, je obema do visoke starosti ostal zvest. Z izgubo Mihe Kačnika je nastala velika vrzel v naši narodni skupnosti.“

Od Mihe Kačnika so se poslovili tudi podžupan dr. E. Berger, poslevoedeči podpredsednik ZSZ dr. M. Zwitter, ekonomski svetnik I. Do-

mej in predsednik velikovške mlekarne ek. sv. Glantschnig. Na žalni seji pa je o pokojniku spregovoril predsednik SPD „Vinko Poljanec“ Miha Kap.

Cerkevne obrede je opravil domači župnik Mirko Isop in Janko Mi-

kula, društveni in cerkveni pevski zbor pa sta se od Mihe Kačnika poslovila s pesmimi žalostinkami.

Številnim izrazom sožalja, ki so jih ob smrti Mihe Kačnika sprejeli svojci, se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

NOVICE IZ PLIBERŠKEGA KONCA

Poklonili so se spominu padlega borca

Dne 6. septembra je minulo že 38 let, odkar je dal svoje mlado življenje za svobodo, domačin Franc Visočnik - Falent, doma iz Šmarjete pri Pliberku. Padel je v spopadu z nemško policijo kot komandant 3. bataljona vzhodnokoroškega odreda na vznožju Pece, v Heleni. Njegovo truplo pa leži v grobnici borcev-partizanov na mežiškem pokopališču.

Pot pokojnega komandanta je bila težavna in strma. Zgodaj spomladi leta 1943 se je odločil, da ne bo več služil okupatorju in odšel v partizane. Hudo je bilo, ko mu je že prej umrla žena, doma pa so ga čakali trije neodrasli otroci. Kljub temu ali pa zaradi tega se je še bolj podal ideji svobode in pozival ter prepričeval ljudi, da se mora pač vsak zavedati kam spada in da se moramo vsi boriti za svobodo in uničenje fašizma. Bil je neustrašen in hraber borec, ki je kmalu postal desetar, vodnik, komandir in nazadnje komandant bataljona.

Pokojni komandant Falent je bil lansko leto posmrtno odlikovan tudi s strani Avstrije z častnim znakom za svobodo Avstrije. Z zadovoljstvom smo vzeli to pozno odlikovanje na znanje z ugotovitvijo,

da je morala naša oblast končno le priznati borbo in delež partizanov, ki so ga doprinesli tudi z osvoboditvijo današnje Avstrije. Zato se hvaležno spominjamo našega padlega komandanta. Področni odbor Zveze koroških partizanov Pliberk pa je poskrbel, da je njegova delegacija tudi letos položila na njegov grob v Mežici venec, na katerem piše: Slava padlim partizanom v borbi proti fašizmu. Z enominutnim molkom so se poklonili spominu padlega komandanta z obljubo, da bodo čuvali svobodo, za katero je moral dati tudi on svoje življenje, da se časi vojne nikdar ne bi več vrnili in da se bodo še bolj zavzemali za mir in bratstvo med narodi.

Sprašujemo se, ali se res v zadostni meri zavedamo in spominjamo tistih borcev, ki so izkravali — padli? Brez teh žrtv danes ne bi živeli v svobodi in uživali vseh pridobitev mirnega časa. Ali res ni mogoče, da se vsaj ob takih spominskih dneh v še večji meri oddolžimo spominu padlim partizanom?

Slava padlemu junaku — vsem žrtvam fašizma.

ikej

BELŠAK NAD PLIBERKOM

Čeravno je naš kraj zelo oddaljen in zelo redko naseljen, pa le ni tako, da se ne bi pripetilo tudi pri nas kaj novega. Sicer poročamo danes o žalostni novici, ki je močno prizadela okolico in sorodnike. Za vedno je odšla od nas Kulmežova mati Marija Kresnik, katero smo spremljali na jormakovo nedeljo, 5. septembra na šmarješko pokopališče k zadnjemu počitku. Kljub vrvežu tega dne v Pliberku, se je zbralo veliko sorodnikov, prijateljev in znancev, da pokojni izkažejo poslednjo čast. Vsi, ki smo poznali Kulmežovo mamo, vemo, da je bila njena življenjska pot en sam delovni dan. Kulmežova kmetija je bila ena tistih hribovskih kmetij, katere lega zahteva od človeka pač vse sposobnosti in moči, če hočeš, da na njej obstaneš in preživiš. Kmetija pokojne se nahaja tik ob državni meji, tako da sta bila delokrog in gibanje pač temu primerno omejena. Pokojna mati je to dobro vedela in se z pokojnim

možem zarila v to skopo zemljo, da ji je dala trdo pridelan kruh. Čeravno njeni sosedje ne gospodarijo več na svojih posestvih, bodisi da so izumrli ali pa so šli iskat služka v dolino; še malo ni podvomila v to, ali se sploh še more v teh krajih živeti in delati. Kulmežova mati je bila pridna kot čebela, ki je skrbela le za dom in svoje. Samo ob nedeljah si je privoščila toliko časa, da je šla v Pliberk k maši, potem pa zopet na dom in delo. Vse to pa je včasih — ko še ni bilo poti in avta pri hiši — prehodila peš in to več ur na en kraj. Vsa njena pridnost in skrb pa sta bila odraz njenega dela, kajti pri hiši ni primanjkovalo nič. Kljub temu, da je morala pokojna mama težko delati, ji je bilo zdravje naklonjeno in je dosegla visoko starost 82 let.

Naj se po trudapolnem življenju mirno spočije v domači zemlji. Svojem izrekamo naše globoko sožalje.

ikej

Janko Kersnik

13

AGITATOR

„A povej mi, kako stoje stvari v trgu!“ reče graščak po kratkem molku.

„Slabo za nas — brez tebe!“

Doktor je jel razkladati prijatelju vse, kar se je bilo zgodilo v času njegove odsotnosti: o volivnem shodu, o kaplanih spletkah, o Medenu in njegovi zvezi z uradniki in o čudnem vedenju osrednjega odbora.

„Glej, dragi moj, za vsem tem tiči pa le vlada, nemškutarstvo in klerikalci! Lepa zveza to; a mi jih moramo pobiti. To ni več slovensko, to ni več narodno, kar se tu godi, in kam pridemo naposled, ako bomo v zbor volili take ljudi, kakor je naš Meden? Tu bo še Elza zvonec nosila!“

„Ti si razburjen, ljubi doktor! Kaj vruga te je tako razvnelo? Tu je treba mirnega, resnega premisleka; kajti ves naš položaj je tako resen, recimo nevaren, da je treba gledati le na to, kar utegne biti politično koristno, ter pustiti osebne želje in ozire.“

„Jaz ne umem, kam meriš!“

„Sine ira et studio, dragi moj! Vprašanje je, ali je tvoja kandidatura politično koristna ali ne? Ali nam kaže, discipliniranim iti za osrednjim odborom ali pa postaviti se na svoje noge?“

„Osrednji odbor še ni govoril zadnje besede; mi moramo vplivati nanj!“

„On je že govoril!“

Hrast je izpustil prijateljevo roko in umolknil sredi pota. Koren pa je pozabil vse svoje sladke sanjarije ter vzkliknil:

„Kdaj je govoril?“

„Včeraj je sklenil, da proglasi Medena kandidatom v našem trgu!“

„Potem mu napovemo boj!“ izustila sta doktor in njegov koncipient obenem.

„Jaz mislim, da bi to ne bilo umestno!“

„Ti trdiš to?“

„Jaz sem se danes razgovarjal z našimi zaupniki v mestu in ti so me prepričali, da bode najbolje, ako ti še ne kandidiraš. Počakaj, da se naše razmere razbistre; saj si še mlad!“

„Torej tudi tebe so pridobili?“

Bilo je nekaj boleznega v tem Hrastovem vzkliku.

„Ni mogoče, gospod Bole, da res tako mislite!“ vzkliknil je Koren.

„Čemu bi se šalil v tako resni stvari? Jaz pravim, vdajmo se disciplini; to je narodna dolžnost in krepost. Ako strmoglavimo one, ne koristimo narodni stvari!“

„A, za Boga, kaj li ima osrednji odbor z Medenom, o katerem vendar zna, da je bil do sedaj vedno nemškutar, hud nasprotnik naš?“ vprašal je Koren srdito.

„Klerikalna stranka je dejala, da ima do njega več zaupanja nego do našega prijatelja, doktorja, in vladi, katera nam je sedaj pravična — kakor tudi vi trdite — bil je Meden tudi po volji!“

„In nemškutarjem tudi!“ vpil je Koren. „Seli spominjate še onega zabavnega večera pri Medenovih, ko je baron Jablonski korteševal?“

„Vse mogoče! Toda stvar je dognana in jaz svetujem, da se vdamo.“

„Ne, ne, nikdar!“ vzkliknil je Koren.

Hrast je molčal.

„Torej ti ne pojdeš z nami?“ vprašal je po kratkem odmoru.

„Ne morem! Sedaj sem vezan — v mestu sem dal besedo.“

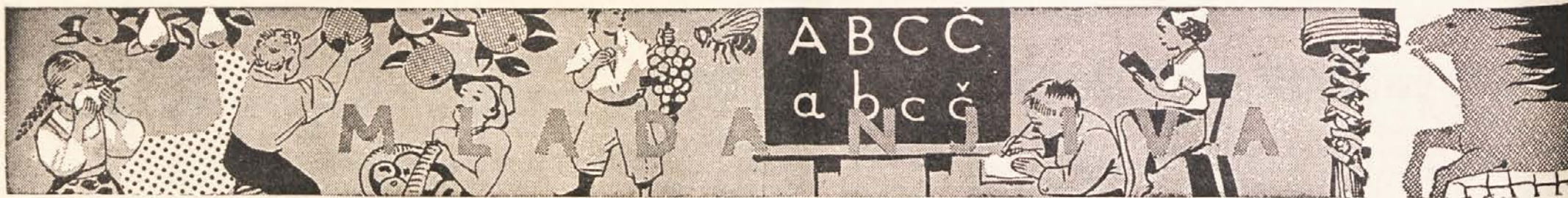
„Potem smo premagani! Ves boj bode zaman!“

„Ne bode, gospod doktor!“ oporekal je Koren. „Vdati se ne smemo! Gospodje v osrednjem odboru so radi sami med seboj in, če pač morajo vzeti koga v svoje kolo, sprejmo najrajši takega — kakor je Meden. Ta jim ne bo vode kalil, niti bistril — vse to nam je znano. A pomisliti je treba, kaj je z narodom, z našo narodno idejo, ako nas bodo zastopali mameluki in koristolovci, ako nas bode vladal samoželjni absolutizem starih poslancev. Tu moramo luknjo izbiti v ta stari, samoljubni krog — novih mož nam je treba in vi morate kandidirati! Pravo narodno časopisje nas ne bo pustilo na cedilu, in to je že velika pridobitev. Ako tudi propademo, seme, katero zasejemo s svojim bojem, to seme bo poglalo; kdo ve, kakšen bo potem čez nekaj let naš položaj? Jaz trdim, da bomo rastli v svoji moči!“

Koren je bil sedaj samo navdušen agitator; pozabil je vse današnje dogodke, pozabil, da se protivi očetu ljubice svoje, in niti trenutek ni mislil na to, da utegne razpor z onim postati usodepoln njemu in njegovi ljubezni. Navdajala ga je le ena brezobzirna, strastna narodna zavest, ki je lastna vsem tlačnim rodovom in katere njih vročkrvna mladost tudi pozabiti ne more tedaj, kadar njih boj krene v miren, raven tir.

Okrog graščakovih usten je zaigral sarkastičen smehljaj.

„Meniš li, da boš kaj posebnega dosegel — za naš narod, seveda — ako prideš v zbor?“ dejal je skoraj porogljivo. „Z drugimi ali pa za drugimi boš hodil!“

Deček in komedijant

Bil je deček, ki je bil s šolo navzkriž. V vseh drugih rečeh, ki so mikale otroke, pa je bil prvi. Ni je bilo umetnije, ki bi ji ne bil kos. Zato je imel za seboj ali okoli sebe vedno trop otrok. Kadarkoli je videl kaj novega ali imenitnega, je rekel, da so ga vsi slišali: „Že vem, kako naredim. Videli boste: jutri poskusim.“

In res, vselej je naslednji dan razvozljal uganko. Delal je papirnat barčice, letala in mlinska kolesa. S senco na zidu je znal migati, kakor da bi migal z gobčkom živi zajček. Pa tudi psička, ki laja, je znal narediti s senco. Deček je lajal, otroci pa so se obračali nazaj, da bi videli, kje je psiček, ki laja.

V ulico, kjer je deček stanoval, je nekega dne prišel komedijant. Otroci bi dali s sebe tudi srajce, samo da bi videli, kako bo čaral.

Na nepooblašanih deskah, ki so jih položili na prazne sodčke, so v prvih vrstah sedeli otroci. Deček, ki se je tako rad postavljaj,

ni hotel sedeti med njimi. Stal je tik odra in napeto gledal v komedijanta. Saj je bilo tudi kaj videti!

Komedijant je ljudi najbolj očaral z zadnjo točko. Vli si je v usta bencin, ga prižgal, in iz ust mu je zagorel plamen. Samo hip, potem je usta zaprl, otroci in odrasli pa so kar besneli od navdušenja.

Na trati pred dvorano se je okoli dečka takoj strnil venec otrok. Deček se je postavil.

„Kako mu je gorel ogenj iz ust! Tudi jaz znam to...“

„Poskusiš?“

„Zakaj pa ne?“

„Si koga vprašal, kako...“

„Saj sem videl! Sam vem.“

Otroci so stali na trati kakor pribiti. Deček je stekel domov ter skrivaj vzel stekleničko bencina in vžgalice. Potem je stekel med otroke. Najprej si je vli v usta nekaj kapljic bencina; potem je prižgal vžgalico, odprl usta in prižgal. Ker pa ni vedel, da je treba usta skrbno namazati z galunom in šele potem viliti kapljo bencina, je bencin zagorel in ogenj mu je bušnil po obrazu. Obšla ga je groza. Deklica mu je brž pokrila glavo z jopico. Če bi tega ne bila storila, bi deček zgorel.

Ostal je živ, toda opeklino so mu vse življenje zapustile na obrazu velike rdeče lise.

Branka Jurca

Kako izgledalo bi to?

Kako izgledalo bi to, če bi mesto sina malega Martina, oče v šolo se podal in z otroci se igral?

Kako izgledalo bi to, če bi dedek Vid v plenice ves povit v zibelki ležal in na ves glas kričal?

Kako izgledalo bi to, če bi babica Mariška sedla na konjička, se na njem zibala, ko otrok igrala?

Kako izgledalo bi to? Uganiti je prav lahko! Izgledalo bi prav tako, kot če šolar Francé cigareto si prižgél!

Jezni Jezernik

V Velikem jezeru je prebival strašni Jezernik, vodni kralj. V resnici sploh ni bil tako strašen, kot so govorili. Le njegovih zelenih lusk in ribjega obraza so se ljudje bali. Ko je Jezernik zamahnil z repom, je lahko vznemiril gladino vode, da je prestopila bregove in tako opustošila zemljo kmetom. Zato so se vsi bali, da bi prišli vodnemu kralju Jezerniku v zamero.

Nekega dne so ribiči lovili velike ribe z mrežami. Nekateri ribiči pa so metali močne železne osti v vodo in ribe nabadali. V jezeru je bilo v tistih časih še mnogo rib, največ debelušastih krapov, ki so leno poležavali tik pod gladino in dremali. Oprezne ščuke so se lovile v krogu in včasih ribičem

raztrgale mreže. Tako močne zobe so imele ščuke, tako ostro so se zaletavale v mreže! Ščuke pa so se izogibale vodnega kralja Jezernika. Jezernik je bil hud nanje, ker so mu nekoč predrle streho njegovega steklenega, kot las tenkega gradu.

Med ribiči so bili tudi potapljači. Potapljali so se in lovili školjke z ogromnimi biseri. Na dnu jezera so odpirali školjke in stikali za biseri. Nenadoma je potapljač Janko, močen kot skala, zagledal Jezernikov bleščeči, dolgi in čudoviti grad. Sonce je bliskalo v tisočih odsevih. Potapljač Janko je začuden stopil v Jezernikov grad, nič se ni ustrašil. Že vrata so bila okrašena z diamanti in drugimi biseri. Korakal je po hodniku in prišel do vodnega kralja Jezernika. „Kajpa bi rad, dečko?“ je vprašal Jezernik. Janko ga je pogledal z velikimi očmi. Ni vedel,

da je Jezernik tako prijazen kralj. Janko si je zaželel, da bi imel lepe dragulje, in jih je tudi dobil od Jezernika. „Kaj vse si bom lahko kupil!“ si je mislil. Ko je priplaval na površje, so ribiči začudeno gledali svetleče bisere. Toliko, da se niso stepli za veliki zaklad! Ko pa se je nenadoma pokazal na površini jezera še sam Jezernik, so veslali in veslali, da bi čim hitreje prišli na breg.

Janko je odšel domov, v tenki mreži je nosil polno biserov. Prišel je do domače kamnite hiše in vse bisere je dal mami. Kupila sta si večjo hišo, visoko v gorah, in Janko je začel pridno hoditi v šolo. Ob koncu leta mu je zmanjkalo biserov, pa se ni jezil. Seveda ni vedel, da so ga vsi pretentali: že za en sam samcat biser bi si bil lahko kupil hišo, gozdove, travnike, konje, nove čevlje, materi pa novo obleko in še marsikaj. Tr-

govci pa so si meli roke, češ kako smo ga unesli!

Tudi Jezernik je zvedel, kako so ogoljufali potapljača Janka. „Ti šmentani trgovci!“ se je razjezil in zamahal z repom, da je voda stopila čez breg in poplavlila travnike. Nastala je huda poplava. Voda je naraščala vse bolj, preskakovala je z besnimi valovi mostove, tako zelo je bil jezen vodni kralj Jezernik.

Pa je prišel potapljač Janko na svojem drobnem čolničku, veslal je skozi najhujše neurje in prosil Jezernika: „Nikar ne bodi tako jezen! Srečen sem, da sem se znebil tvojih draguljev. Saj sem se vedno bal, da mi jih kdo ukrade. Hišo pa sem si le kupil.“ Jezernik se je popraskal za ušesom, se potopil v globino in odšel spat v svoj prozorni stekleni grad. Voda se je tako umirila in vsi so veselo živeli naprej.

„Hvala, da si tako odkritosrčen,“ zavrnil je Hrast jezno. „Nisem se nadejal, da te utegnejo pregovoriti, a sedaj vidim, kako daleč sega njih moč. Pa bomo videli; ako žele boja, naj ga pa imajo!“

„Dobro, tako je!“ pritrdil je Koren.

Vrnili so se proti gradu.

„Kaj pa bo v velikem posestvu? Bodo li tam tudi prepuštili vse Nemcem?“ vprašal je doktor s posiljenim glasom, da se je videlo, kako namerava preiti na drug pogovor.

„Kaj še! Tam bo tudi boj!“

„Oh, vendar! In koga bodo kandidirali našinci?“

„Mnogo znancev naših in — mene tudi!“

„Tako?“

„S tem so vas pridobili?“ vzkliknil je Koren.

Graččak je prebledel od jeze ter se obrnil počasi h koncipientu, ki je tudi ves razjarjen obstal poleg njega.

„Jaz ne vem, kako bi vas primerno zavrnil,“ dejal je Bolé osorno, „a zdi se mi, da je nepotrebno. Vi baje nimate volivne pravice in zato ne umem...“

„Prosim, dovolite,“ hitel je oni, „volivna pravica ali ne, to je pač vseeno nocoj; jaz mislim, da ima tu vsak pravico do besede in do kritike, kdor ima slovensko zavest; in to sem si jaz ohranil — čisto in neskaljeno...“

„Verjamem, verjamem,“ dejal je graščak mirneje, „a žaliti ne smete onega, ki ima isto zavest, pa išče drugih potov do skupnega smotra in morebiti primernejših nego so vaši.“

Koren se je pikro nasmehnil. Odgovoriti je hotel ostro, toda stali so že pred gradičem in skozi odprto okno prvega nadstropja so jim doneli otožni glasovi narodne pesmi naproti.

„Oh, Milica poje!“ omenil je graščak in vsi trije so postali pred grajskimi vrati in poslušali. Milica je svirala na klavirju, spremljajoča staro narodno pesem.

Bilo je, kakor bi ti glasovi dušili vse strasti in vso jezo, ki je malo prej kipela v srcih teh treh mož. Molčali so, in ko naposled graščak povabi onadva, naj gresta gor z njim, ubogala sta brez ugovora.

A tudi gori navadna dobra volja ni prodrla. Vsa zabava je bila posiljena in dame, ki so s finim čutom slutile nekaj razpor med gospodi, trudile so se spraviti pogovor v gladek tir. Milica je nekako boječe zrla od enega do drugega, s Korenom pa ni mogla mnogo govoriti, ker je sedel ves čas njej nasproti poleg njene matere. Čutila pa je dobro, da uspeh pogovora na vrtu ni bil vsem po volji. O politiki in o volitvah niso zinili besedice in že to je bilo sumljivo.

Ko so se Hrastova in Koren poslavljal, segla sta si tudi Milica in koncipient v roke.

„Lahko noč!“ dejala je ona gorko.

On pa ji je le stisnil ročico, in ko se je ozrla vanj, zdelo se ji je, kakor bi sevalo poleg jasne sreče tudi nekaj silno žalostnega iz njegovih oči.

„Vam li smem pisati?“ vprašal je šepetaje.

Ona je zardela ter mu prikimala.

Dругih pa nihče na njiju ni pazil.

ENAJSTO POGLAVJE

V soteski za Medenovo pristavo je kovač Tileh še vedno koval, kalil in brusil svedre, njegova Barba pa je kupovala po okolici kuretino in jajca ter jih prodajala z majhnim dobičkom gospodi po bližnjih gradovih in tudi tržanom — kjer se je le dalo kaj več skupiti. Da je vedela še vedno vse novosti iz prvega vira, to je tudi umljivo; saj je ni bilo zgovornejše ženske nego ona in tudi nobene, ki

bi bila prehodila in obiskovala tako pogosto vso okolico. Najeli so jo časih, da je raznašala pisma, in znana je bila v zadnjem času tudi s Hrastovo soprogo, katera je dosegla, da ji je pisarna doktorjeva izročevala povabila ali dopise, namenjene strankam v bližnji okolici. Čudno se nam mora dozdevati le, da je veljalo o nji mnenje, da zna in more — molčati, ako treba.

Te Barbe se je domislil Koren, ko je drugega dne po zadnjem sestanku z Boletom pisal prvo pisemce Milici, in uverjen je bil, da ni moči najti boljšega sla, nego je ona žena. Naročil ji je strogo, kako naj skrivaj odda pismo, ter še bolj strogo zapovedal, naj molči o tem, če ne ji bo spaval po vodi lepo zadržek, katerega ima iz pisarne. Da ji je še posebej stisnil nekaj v roke, ni treba omenjati. Barba je bila enakih poslov vajena, saj je tudi učitelju Skubetu večkrat storila tako uslugo s skrivnimi pismi, in zato se danes ni prav nič čudila, nego spravila listič z dvema drugima vred v svojo cajnico.

„Da ga ne boste zamenjali!“ opomnil je Koren.

„Oh, ne, položila sem ga na dno — oba druga sta pa za gospoda.“

„Tako je!“

Izročil ji je bil obenem dve uradni pismi za Boleta.

Volivno gibanje je tega dne mirovalo. Hrast in njegov koncipient sta bila kanila, da le intimnejšim prijateljem razodeneta Boletov sklep in tem le pogojno, ako obljubijo molčati o njem; kajti bala sta se, da bi ta nova vest preveč škodovala njihovim nameram, in hotela sta, da Bolé javno sam pove, na katero stran se bo obrnil. Hrast je tako svetoval, ker je vedel, da graščaka tudi ne bo veselilo, igrati preveč aktivne vloge. Nasprotniki pa, celo gošpod Anton z njim vred, o vsem še niso ničesar znali.

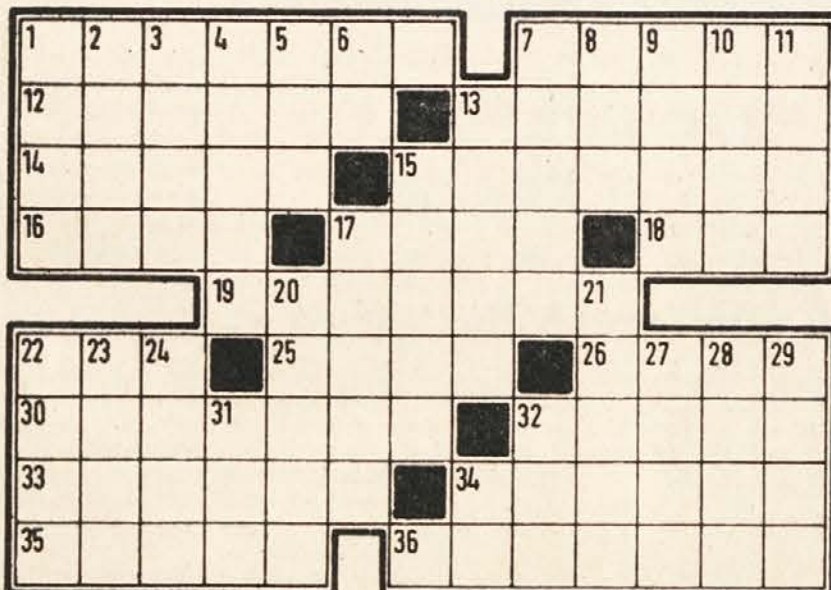
(Dalje v prihodnji številki)

Nagradna križanka

na rosa na listju; 10. učitelj etike; 11. obzirnost, tudi pojem iz glasbe; 13. ustanovitelj Sovjetske zveze; 15. zaključek; 17. redkejšo moško ime; 20. ptič škinkovec; 21. kraj na Koroškem, med Šmarjeto in Galicijo; 22. uporabljamo pri peki za vzhajanje testa; 23. glavna oseba v indijskem epu Ramajana; 24. čebelji samec, kdor živi od dela drugih; 27. naš likovni umetnik; 28. sinko; 29. ukana, zvijača; 31. tuje žensko ime; 32. znoj; 34. okrajšava za Lovsko društvo.

Dragi mladi prijatelji! Začelo se je novo šolsko leto. Ko ste se s svežimi močmi spet vsedli k šolskim knjigam, smo pripravili tudi križanko, da se je prav tako lotite spočiti, z novim poletom. Želimo vam pri reševanju mnogo zabave. In da bo reševanje še bolj privlačno, smo pripravili tri lepe knjižne nagrade, ki jih bomo z žrebom razdelili med tiste, ki nam boste poslali pravilno rešitev.

Rešitve pošljite najkasneje do 16. oktobra na naslov: Slovenski vestnik, St. Ruprechtstr. 19/IV, 9020 Celovec - Klagenfurt. Prosim, da pri rešitvi navedete tudi svojo starost, da bomo lažje izbrali čim bolj primerne knjige.

„Revščina ni vzrok pač pa posledica sistema“

„Knjiga bo pomagala orientirati se v „kaosu“ sodobnih koncepcij o novem mednarodnem ekonomskem redu in osvetlila nova pota v praktičnih prizadevanjih,“ ocenjuje Ivan Bratko v predgovoru knjige „Mednarodni gospodarski sistem“, ki je letos izšla v Državni založbi Slovenije v Ljubljani. Knjigo ocenjuje kot eno najtemeljitejših razprav o mednarodnem gospodarskem sistemu in o koreninah sodobnih svetovnih družbenih problemov. Napisal jo je Slovenec Janez Stanovnik, ki je do konca letošnjega leta še izvršni sekretar Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo.

Državna založba je pred leti iskala avtorja za „knjigo današnjega časa“, njen zastopnik Ivan Bratko se je pogovarjal z Edvardom Kardeljem tudi o tem, kdo bi bil zmogel napisati takšno knjigo. Brez premišljevanja je dejal: Janez Stanovnik. In na vprašanje ali naj knjiga obravnava evropsko ali svetovno gospodarstvo je dejal: „Obdelati je treba celoto. Tudi Evrope ni mogoče razumeti, če je ne gledamo znotraj celotnega mehanizma, katerega del je.“ Avtor je bil hitro pripravljen lotiti se tako zahtevnega dela in v kratkih treh letih je nastala knjiga do sedaj še nepoznane temeljitosti. V več kot šeststo strani obsegajočo knjigo, ki ima podnaslov „Od dominacije k enakopravnosti“, je strnil Stanovnik veliko svojega znanja, ki si ga je nabral kot izvršni sekretar Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo in na drugih odgovornih mednarodnih položajih. Bil je tudi jugoslovanski delegat na zasjedanjih generalne skupščine OZN in med ustanovitelji „Skupine 77“ ter osebni svetnik prvega generalnega sekretarja UNCTAD Raule Prebische. V uvodu piše Bratko: „Zelo verjetno je spet, da se Janez Stanovnik, če bi bil ostal doma, ne bi bil mogel tako vsestransko seznaniti z gospodarsko stvarnostjo sodobnega sveta, niti mu ne bi bilo na voljo tolikšno bogastvo najnovejšega gradiva iz vsega sveta, ki ga sistematično zbira, preučuje, razčlenjuje, razlaga, ocenjuje in sintetizira.“

Avtor meni, da zahteva po pravični mednarodni gospodarski ureditvi odgovarja zgodovinskemu razvoju družbe in prav zaradi tega je napisal delo tako, da bi pritegnilo čim širše kroge premišljajočih aktivnih ljudi. Številni grafiki in tabele naj bi omogočili tudi nestrokovnjakom, da se prebijajo skozi obsežno in temeljito besedilo.

Knjiga je razdeljena na tri dele. V prvem delu knjige obravnava zgodovino svetovnega gospodarskega sistema, ki se je razvil šele v 19. stoletju kot svetovni sistem kolonialne dominacije. Drugi del je posvečen sodobnim problemom: vprašanju rasti prebivalstva in gospodarskega razvoja, proizvodnji hrane in naraščanju prebivalstva,

energiji za tehnološko preobrazbo, vplivu tehnologije na okolje (npr. onesnaževanje okolja), tekmi v oroževanju, monetarnemu kaosu in inflaciji ter plačilnem deficitu in prezadolženosti.

V tretjem delu z naslovom „Politika“ obravnava novo mednarodno gospodarsko ureditev, industrializacijo in strukturne spremembe, vprašanje surovin v novi mednarodni delitvi dela, mednarodno financiranje in gospodarski razvoj, mednarodno sodelovanje za tehnološko preobrazbo ter mednarodni monetarni sistem.

Stanovnik ne daje nobenih receptov, pač pa se potrudi dati materialistično analizo obstoječih ključnih problemov svetovnega gospodarskega sistema in razločno nakazuje rešitve. Pri tem pa se spoprime tudi s številnimi teorijami, ki dajejo zgolj humanistične izhode iz obstoječih problemov oz. ki v svojih pogledih mešajo posledice

JANEZ STANOVNIK

Mednarodni gospodarski sistem

Od dominacije k enakopravnosti

in vzroke. Tako odgovarja zastopnikom „Club of Rome“, Brandtovi komisiji, francoskemu avtorju Servan-Schreiberju in še drugim avtorjem, ki so se lotili iste zahtevne problematike.

Za zaključek članka pa objavljamo še zadnje vrstice iz obširne knjige, ki same že ponazarjajo pristop Stanovnika k sodobnim problemom.

Rešitev ne more biti le v „vojni s svetovno revščino“. Razlog za mednarodno akcijo ne more biti zgolj strah pred „revolucijo obupanih“. Nekdanji predsednik Svetovne banke je pred odborom guvernerjev septembra 1973 o tem izjavil tole:

„Ko je visoko privilegiranih malo in do konca obubožanih veliko — in ko se prepad med njimi poglablja, namesto da bi se manjšal — je le vprašanje časa, kdaj bo treba izbrati med politično ceno reform in političnim rizikom vstaje.“

Toda zahteva po novi mednarodni gospodarski ureditvi ni zahteva po „reformi“, ampak zahteva po temeljiti spremembi samega sistema. Odvisni iz zapostavljeni narodi se danes zavedajo, da je njihove revščine kriv sistem: sistem, ki je njihove dežele najprej pripeljal v odnose odvisnosti, potem pa jih prepustil „lastni usodi“, medtem ko je skrita roka „tržnega mehanizma“ črpala njihov nacionalni presežek in ga selila v tujino.

Pot za rešitev iz te situacije pa ni preprosto v tem, da se v mednarodnem sodelovanju pozornost osredotoči na „zadovoljevanje osnovnih potreb“ namesto na industrializacijo in krepitev gospodarske moči nacionalnih gospodarstev. Vprašanje revščine ne bo trajno rešeno, če nacionalna gospodarstva ne bodo stopila na pot zaokroženega družbenoekonomskega razvoja.

Generalni direktor FAO je problem revščine v svetu nedavno nazorno dramatisiral, ko je dejal, da danes

goveda, ki proizvajajo meso za „bogat“ na svetu, pojedjo več žita kot pa milijarda in pol „siromašnih“ ljudi v zapostavljenem delu sveta. Toda vprašanje revščine v svetu ni zgolj moralno vprašanje človeštva. Revščina ni vzrok, pač pa posledica: revščina v deželah v razvoju je simptom bolezni, ne pa bolezni sama. Pravi vzrok bolezni so podedovane strukture in sistem mednarodnih gospodarskih odnosov. Problema revščine in neenakosti v svetu zato ne moremo reševati s „strategijo osnovnih potreb“, ki je nujno povezana z omejevanjem nacionalne suverenosti. Suverenost in enakost sta nerazdružno povezani. Nobene ni mogoče reševati, če hkrati ne rešujemo druge.

Zdrav in trden razvoj nacionalnega gospodarstva ne more temeljiti na mednarodni dobrodelni podpori. Če naj nerazvita nacionalna gospodarstva obstanejo, morajo zgraditi svojo lastno trdno gospodarsko in družbeno strukturo. Revščino, lakoto in človeško trpljenje je mogoče odpraviti le s strukturnimi spremembami, ki bodo dale posamezniku trajno osnovo produktivne zaposlenosti. To pa pomeni zaokroženi družbenoekonomski razvoj nacionalnih gospodarstev. Tak razvoj mora pripeljati nacionalna gospodarstva iz odvisnosti in eksploatacije k resnični mednarodni enakosti.

Tako smo prišli do končnega vprašanja strukture moči v svetu. Problemov, ki ogrožajo naš obstoj, ne bomo rešili, resničnega zaokroženega družbenoekonomskega razvoja ne bomo omogočili in revščine na svetu ne bomo trajno odpravili, dokler bo sistem koncentrirane moči ohranjal mednarodne odnose dominacije, hegemonije in izkoriščanja.

Bertrand Russell je v svojem eseu *Moč — nova družbena analiza* zapisal:

„... moč, podobno kot energija, nenehno prehaja iz ene svojih oblik v drugo...“ (str. 13)

Danes na svetu ne obstaja le koncentrirana vojaška, politična in gospodarska moč. Čedalje odločnejše trka na vrata za zdaj predvsem moralna moč prebujajočih se milijonov zatiranih, ki zahtevajo enakost in pravico. Ta knjiga je posvečena njihovi zgodovinski usodi in poslanstvu.

Knjiga „Mednarodni gospodarski sistem“ je izšla hkrati v angleščini, slovenščini in srbohrvaščini. Iz angleškega izvirnika jo je prevedel Jože Vilfan v slovenščino. Slovensko izdajo so izdali v nakladi 3000 izvodov. Cena znaša 260 šil. Na razpolago je tudi v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu.

BLAGOSLOVITEV ZVONOV

Ob žegnanju 10. oktobra bo v Šentprimozu po sveti maši, ki se začne ob 9.30 uri, blagoslovitev zvonov.

SPD „Gorjanci“ vabi na

„VESELICO GORJANCEV“ ki bo v soboto 2. oktobra 1982 ob 20. uri pri Puschniku v Šentkandolfu.

Za ples igrajo „Fantje iz Podjune“.

Slovensko prosvetno društvo Danica iz Šentvida v Podjuni vabi na

SREČANJE VOKALNO-INSTRUMENTALNIH ANSAMBLOV

v nedeljo 17. oktobra 1982 ob 14.30 uri v kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu. Ob tej priliki bo Trio Korotan slavil tudi 20. obletnico svojega delovanja.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10
Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprechtstr. 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42086 sindok a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50
Tisk: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

RADIO — TELEVIZIJA

JUGOSLAVIJA

PETEK, 1. 10.: 8.55 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 Hrvatski potopisci — 17.25 Poročila — 17.30 Begunec — 18.00 Domači ansambli — 18.30 Obzornik — 18.45 Otok in promet — 19.05 Ekonomska terminologija — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Fantje s Hill Streeta — 20.55 Ne prezrite — 21.10 Zgodbe iz delavnice — 21.55 Spremljajmo — sodelujmo — 22.05 Obrazi, ameriški film.

SOBOTA, 2. 10.: 8.00 Poročila — 8.05 Mali pingvin — 8.20 Tri predice — 8.35 Begunec — 9.05 Pustolovščina — 9.35 Gusarji kapitana Gancha — 10.00 Novo vzmirlja — 11.00 Pozdravljena, Makedonija — 11.15 Včeraj... za jutri — 11.50 Poročila — 14.25 Nogomet — 16.20 Poročila — 16.25 TV kasete — 16.55 Košarka — 18.30 Naš kraj: Šentgotard — 18.45 Ciciban, dober dan — 19.05 Zlata ptica — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.30 Dnevnik — 20.00 Bes, ameriški film — 21.35 Zrcalo tedna — 21.50 Večer s Tomažem Domicljem — 22.35 Poročila.

NEDELJA, 3. 10.: 9.20 Poročila — 9.25 Živ, žav, otroška matineja — 10.15 Človekova glasba — 10.40 Osmi ofenziva — 11.40 Kažipot — 12.00 Slovenski pihalni orkestri — 12.30 Ljudje in zemlja — 13.30 Speedway za Zlato čelado — 15.00 Priljubimo tišini — 15.30 Visok pritisk, zabavno glasbena oddaja — 16.10 Alpe-Jadrans, aktualna oddaja sosednih dežel — 16.40 Športna poročila — 16.55 Jaz, Nathalie, ameriški film — 18.40 Iran, kakšno je tvoja usoda — 19.05 Risanka — 19.23 TV in radio noč — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Partizanska šola — 21.00 Športni pregled — 21.30 Človek brez meja — 22.00 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 10.: 8.35 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 Starohrvatska arhitektura v lesu — 16.10 Kmetijska oddaja — 17.10 Poročila — 17.15 Povezave — 18.05 Muzeji Makedonije — 18.30 Obzornik — 18.45 Hit meseca — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Anton Ingolič: Delovni dan sestre Marje, drama — 21.00 Kulturne diagonale — 21.45 V znamenju.

TOREK, 5. 10.: 8.35 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 Dalmacija v NOB — 16.05 Šolska TV — 17.20 Poročila — 17.25 Mali pingvin — 17.40 Ljudski plesi in pesmi iz Istre — 18.00 Pisani svet — 18.30 Obzornik — 18.45 Obroma in samozasčita — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Aktualno — 20.50 Berlin — Alexanderplatz — 21.50 V znamenju.

SREDA, 6. 10.: 8.35 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 Učenci v samoupravni družbi — 17.35 Poročila — 17.40 Ciciban, dober dan — 18.00 Gusarji kapitana Gancha — 18.30 Obzornik — 18.45 Razigrana mladost — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Sladoledar, ameriški film — 22.50 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 22.55 Poročila.

ČETRTEK, 7. 10.: 8.35 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 Človekovo telo — 13.40 Šolska TV — 14.55 Nogomet — 17.05 Poročila — 17.10 Mladi virtuoz: trobenta — 17.30 Zapisi za mlade — 18.00 Bunraku, japonsko lutkovno gledališče — 18.30 Obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Studio 2 — 21.30 Beg, dokumentarna oddaja — 22.05 V znamenju.

AVSTRIJA 1

PETEK, 1. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Gotika v Avstriji — 10.30 Start v negotovost — 11.40 Oče in sin — 11.45 Živalski raj na severu Nizozemske — 12.15 Pamet je silen norec — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Halo Spencer — 17.55 Otokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Oddaja xy — 21.15 Moderna revija — 21.20 Vlak v Manhattan — 22.20 Reklama in šport — 22.30 Nočni studio — 23.30 Oddaja xy — 23.40 Poročila.

SOBOTA, 2. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 World popular song festival — Tokio '81 — 11.25 Arheologija biblije — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.25 Moje gore, moji filmi — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Zgodbe o delfinu — 17.55 Otokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Prodani stari oči — 22.05 Šport — 22.25 Danes zvečer — 23.25 Poročila.

NEDELJA, 3. 10.: 11.00 ORF koncert — 12.55 Vizualna vzgoja — 15.10 Zgubljeni sin — 16.45 Nils Holgersson — 17.10 Gibanje je vse — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Vera in domovina — 22.10 Šalom — 22.15 Šport — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Predmetni pouk: kruh — 10.15 Polnoletni potrošnik — 10.30 Film — 12.00 Proizvodnja svetovno znanega porcelana — 12.25 Color Classics — 12.30 Devica v snegu — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — pre-

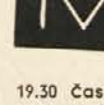
preučujmo nesreče — 17.30 Bil je nekoč... človek — 17.55 Otokom za lahko noč — 18.00 Pustolovščina divjina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 „Kje se nahajam?“ — 21.10 McCloud — šerif v New Yorku — 22.20 Šport — 22.50 Poročila.

TOREK, 5. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Pametna štednja energije — 10.15 Arthur Miller: all my sons — 10.30 Vse bo spet dobro — 12.05 Oče in sin — 12.15 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti seje treba — 17.55 Otokom za lahko noč — 18.00 Moda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Panorama — 21.05 Partner — 21.50 Novo od včera — 22.35 Poročila.

SREDA, 6. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Kjer so bivalji bogovi — 10.35 Zgubljeni sin — 12.05 Color classics — 12.15 Partner — 13.00 Uredništvo — 17.00 Lutkovna predstava — 17.30 Pinocchio — 17.55 Otokom za lahko noč — 18.00 Tele-ski — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zvesta žena — 21.45 Poročila.

ČETRTEK, 7. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Predmetni pouk: pod cesto — 10.15 Dolga pot do tolerance — 10.30 Češki film — 12.00 „Luknja napredka“ — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Otokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Odprava v živalski svet: sršeni — 21.00 Skag — 21.45 Šport — 22.35 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 1. 10.: 17.30 Vizualna vzgoja — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Leopold Figl — 21.05 Fascinirano odkrivanje — 21.15 Modna revija — 21.20 Politika v petek — deset pred deseto — 22.20 Yvette — 0.05 Poročila.

SOBOTA, 2. 10.: 16.00 Utopija — 17.00 Duga družina — 17.45 Kdo me hoče — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Shogun — 22.15 Pobeg v krogu — 23.40 Sto mojstrskih del — 23.50 Poročila.

NEDELJA, 3. 10.: 16.45 Frančišek — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 V šestih bo težavno — 21.45 Maršal iz Cimarrona — 23.00 Neverjetna družinska zgodba — 23.25 Sto mojstrskih del — 23.35 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 10.: 18.00 Znanje danes — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prestolonaslednik — 21.05 „Kje se nahajam?“ — 21.10 Šiling — 21.50 Deset pred

GLASBENA ŠOLA NA KOROŠKEM

sprejema učence za pouk violine. Pogoji: starost od 6–8 let, muzikalnost, nadarjenost.

Rok prijave: 15. oktober 1982.

Avdacija — preizkus, vsak torek ob 15. uri v dijaškem domu SŠD, Tarviser Straže 16 v Celovcu.

deseto — 22.20 Noč — 0.15 Poročila.

TOREK, 5. 10.: 17.45 Predmetni pouk — 18.00 Orientacija — 18.30 Bonanza — 19.30 Shogun — 21.05 Skupna Erika Pluhar in fado — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 6. 10.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kulturni žurnal v sredo — 21.00 Aktualni knjižni obzornik — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Umetnost za preživetje — 23.10 La pomme — 23.40 Poročila.

ČETRTEK, 7. 10.: 16.15 Iz parlamenta — 17.30 Delovno mesto na letališču — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Shogun — 21.00 Poštni rog in tuba — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 1. 10.: 14.10 Koroški obzornik — Dr. Feinig: Drava, povej... — Veselo naokrog.

SOBOTA, 2. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 3. 10.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 4. 10.: 14.10 Koroški obzornik — Zborovska glasba.

TOREK, 5. 10.: 9.30 Pisani svet (M. Bogataj: „Po korzi in Sardiniji“) — 14.10 Koroški obzornik — Poskočna z ansamblom Lajzeta Slaka.

SREDA, 6. 10.: 14.10 Koroški obzornik — Da jih ne pozabimo — Za starejše letnike.

ČETRTEK, 7. 10.: 14.10 Koroški obzornik — Literarna oddaja.

„Zeleni“ se formirajo

„Zeleno gibanje“, ki je doseglo v zadnjem času v ZRN lepe uspehe, se v zadnjem času pojavlja — sicer manj spektakularno — tudi v Avstriji. V zadnjih letih in mesecih opazamo tudi pri nas, da ob različnih perečih družbenopolitičnih vprašanjih (mir, ekologija, nasilje, žensko vprašanje etc.) nastajajo skupine, ki se združujejo povsem avtonomno, v novih „alternativnih“ organizacijskih oblikah in predvsem v bolj ali manj direktnem nasprotju do tradicionalnih parlamentarnih skupin in strank, katerim očitajo oblastniško politiko, ki se ne ozira na hotenja in predvsem želje posameznikov v družbi.

Zadnjo soboto in nedeljo (25. in 26. septembra) so se predstavniki teh skupin srečali v Admontu na Štajerskem, kjer so obravnavali programatično zasnovo „zelenih“ in možen skupen nastop ob naslednjih državnoborskih volitvah aprila leta 1983. Kot opazovalcu se mi je nudila v Admontu sledeča slika:

1. Večina „zelenih“ zastopanih v Admontu predvsem iz Štajerske, Zgornje Avstrije, Nižnje Avstrije, Salzburga in Predarlške že nekaj let uspešno delujejo v raznih družbenopolitičnih strukturah. Tako imajo npr. „zeleni“ v Zgornji Avstriji kar dva (od 33) članov obratnega sveta v podružavljeni VÖEST. List, ki ga izdajajo, izhaja v nakladi 2500 in je vsakokrat razprodan! Tudi na Štajerskem je zeleno oz. „alternativno“ gibanje zastopano v nekaterih občinskih zastopstvih, računajo, da bodo ob naslednjih občinskih volitvah (januarja 83) dobili npr. v Gradcu 2 do 3 člane mestnega sveta. Prepričani so, da bi dobili ob naslednjih državnoborskih volitvah na Štajerskem osnovni mandat. V Nižnji Avstriji so „zeleni“ že nekaj let uspešno aktivni v občinskem zastopstvu mesta Baden. Manj zasidrano je zeleno gibanje na Dunaju in Tirolskem, medtem ko se na Koroškem in na Gradiščanskem šele začnejo.

2. „Zeleno gibanje“ še ni poenoteno. Obstoja v bistvu tri grupacije: a) desničarska do neonacistična grupacija, b) grupacija sredine in c) levičarsko „zeleno“ gibanje. V Admontu so bile zastopane predvsem levičarske skupine, ki so se načelno zedile, da z desničarskimi in neonacističnimi skupinami ni moč sodelovati. S sredo pa bo prišlo do razgovorov.

3. V Admontu so zastopniki „zelenih“ in „alternativnih“ skupin prediskutirali program, ki ga je izdelala programska komisija. Na podlagi diskusije bodo do sredi novembra predelali program, nakar se bodo dokončno odločili za ali proti kandidaturi pri naslednjih državnoborskih volitvah. Dobil sem vtis, da bo prišlo do kandidature, ker so se zastopniki v glavnih načelih že zedinili.

Zanimivo za nas koroške Slovence pa je to, da vse „zeleno“ in „alternativno“ skupine ki so bile zastopane v Admontu z velikimi simpatijami spremljajo naš boj za uresničitev člene 7 avstrijske državne pogodbe. Zato so me naprosili, da jim posredujem do sredi oktobra naše zahteve, ki jih bodo sprejeli v svoj program.

„Zeleno“ oz. „alternativno“ gibanje v Avstriji je dejavnik, s katerim bo treba računati. Zato bomo morali budno spremljati razvoj tega gibanja. Ne nazadnje tudi zaradi tega, ker se nam s tem nudi možnost, da dobimo po celi Avstriji nove zagovornike naših zahtev podobno solidarnostnemu gibanju.

Toman

Zadruga za dobrobit ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

V obeh deželnih jezikih je spregovoril tudi župan mestne občine Josef Mikusch, ki je označil Zadrugo kot obogatitev za občino in kot pomemben gospodarski faktor.

Ob otvoritvi, ki so se je udeležili številni zastopniki javnega življenja od predstavnikov obeh slovenskih osrednjih organizacij, preko predstavnikov koroških obmejnih občin in zastopnikov jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu, je spregovoril tudi koroški deželni glavar Leopold Wagner, ki je ponovil misel predsednika KGZ Kapuna in dejal, da naj se ne bi prizadevali, da bi asimilirali, temveč, da bi integrirali. Pohvalil je iniciativnost pliberških zadrugnikov in imenoval Pliberk kraj srečanja, zavzel pa se je tudi za to, da bi v današnjih časih nastajajoče probleme reševali skupno. Ko je predal poslopje svojemu namenu je spregovoril tudi štiri slovenske besede.

Novo poslopje Kmečke gospodarske zadruge v Pliberku je blagoslovil dekan Kristo Srienc, kulturni spored pa sta oblikovala moški pevski zbor „Edinost“ pod vodstvom Foltija Hartmana in mešani pevski zbor „Podjuna“ iz Pliberka.

Zgoraj: Številni častni gostje so počastili iniciativo pliberških zadrugnikov.

Spodaj: Z razširjeno in kvalitetno ponudbo ter z lepimi dvojezičnimi oznakami se približuje Zadruga kupcem.

SAK - Možberk 2:1, igra z nešportnim koncem

Dan prej sta si Dobrla vas in KAC v Celovcu delila točki, zato v nedeljo za igralce SAK ni bilo več tistega pritiska, ki bi prav gotovo bil, če bi KAC zmagal. Pred nedeljsko igro je torej vodil SAK, kljub igri manj z 11 točkami pred KAC-jem z istim številom točk. Igra v Možberku pa kljub temu ni bila manj zanimiva. Domače moštvo, ki je bilo ob koncu lestvice, se je proti vodečemu SAK-u zelo potrudilo in v nekaj minutah vodilo z 1:0. Okoli 500 navijačev se je zato tudi zelo zagrelo in navdušilo. V 30. minuti je Hobel Martin izenačil in igra je potekala še naprej izenačena. V 65. minuti pa je odločitev sodnika Hauka izzvala pri domačih navijačih pravi val nešportnih izpadov, ki so se po igri še nadaljevali. Po prostem strelu SAK je nasprotni branilec v 16-metrskem prostoru z rokami ujel žogo, sodnik pa je takoj odločil enajstmetrski kazenski strel proti Možberku. Domačini so se upirali tej odločitvi in se zagovarjali s tem, da je branilec menda bil mnenja, da sodnik še ni dal dovoljenja za prosti strel. Velik je z dobrim strelom premagal vratarja in SAK je vodil 2:1. Od tega trenutka naprej je igra postala vedno surovejša, ki je tik pred koncem doživela višek. Rom (Možberk) je podrl Lazareviča in ga davil za vrat, ta se pa je spozabil in se revanžiral. Sodnik je oba igralca nato izključil.

Z zmago nad Možberkom vodi sedaj SAK z dvema točkama razlike pred KAC in s tremi pred Wolfsbergom in Dobro vasjo. Nedeljska igra SAK proti KAC pa bo tako postala pravi celovski derbi, od katerega si lahko pričakujemo ponovno napet potek in lep nogomet.

NACIONALISTIČNI IZPADI

Z dogodki v Možberku se bo bavilo tudi še razsodišče koroške nogometne zveze, saj se bo moralo še baviti med drugim s pritožbo sodnika, ki so ga opljuvali in ob-

lili s pivom. Ta izbruh pa je bil samo del agresivnih dejanj možberških navijačev. Vso igro — in posebno po enajstmetrovki — se je zil na slovenske igralce pravi val šovinizma, zaničevanja in psovanja, ki ga že dolgo časa niso doživeli. Sicer je že leta znano, da je v tem kraju spet in spet protislovensko vzdušje, vendar takšnih izgrelov še ni bilo. Izzivali so tudi slovenske navijače, ovirali funkcionarje SAK, značilno pa je bilo spet zadržanje žandarmerije, ki ni bila pripravljena sama od sebe ščititi slovenske nogometaše, navijače in tudi ne sodnika. Šele odločne zahteve po zaščiti so zalegle. Prav škandalozno pa je zadržanje tistega žandarja, ki se je z vsemi štirimi branil sprejeti prijavo avstrijskega konzula v Ljubljani Cirila Sterna, katerega sina so udarili v obraz. Šele po večkratni odločni zahtevi je bil pripravljen napisati prijavo.

ATUS borovlje ml. - SAK ml. 2:2
ASK šolarji - SAK šolarji 2:1
Možberk „p. 23“ - SAK „p. 23“ 0:0

Sodišče pri koroški nogometni zvezi je v sredo obravnavalo nedeljske prekrške: igralec Rom (Možberk) bo za 3 igre zaprt, Lazarevič (SAK) pa bo za 3 igre pogojno zaprt.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 30. septembra 1982

Za 100 din dobite	23.00 šil.
Za 100 din plačate	27.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.22 šil.
Za 100 lir plačate	1.31 šil.
Za 100 mark dobite	693.00 šil.
Za 100 mark plačate	709.30 šil.

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

v soboto 2. oktobra 1982

SAK šolarji - Žrelec šolarji	ob 14.15 uri
SAK mladina - DSG Borovlje mladina	ob 15.30 uri

v nedeljo 3. oktobra 1982

Slovenski atletski klub - KAC	ob 15.15 uri
SAK „pod 23“ - KAC „pod 23“	ob 13.15 uri

Vse tekme so na Koschatovem igrišču v Celovcu.

Prisrčno vabljeni!

FPÖ se trudi za svoj ugled

Doslej je veljalo, da je svobodnjaška stranka v Avstriji stranka včerajšnjikov, stranka nemško-nacionalnega mišljenja, stranka, ki doslej še ni priznala nacionalne samobitnosti avstrijskega ljudstva — skratka: stranka črno reakcionarne barve, ki v vseh vprašanjih zastopa najbolj konservativne težnje v avstrijski politiki. In tako ocneno je do zadnjega potrjevala tudi samozavest vodilne svobodnjaške garniture same.

Toda časi se spreminjajo in z njimi tudi svobodnjaški politiki, kakor bi lahko dejali v smilu starega latinskega pregovora.

Po padcu dolgoletnega šefa stranke Friedricha Petra — obtožbe proti njemu, da je bil kot pripadnik zloglasne SS-ovske edinice udeležen pri pobijanju civilnega prebivalstva v Sovjetski zvezi, še niso pozabljene — je postal njegov naslednik graški župan Alexander Götz, ki pa razen nekaj verbalnih spodrsiljav v zvezni politiki ni dosti prispeval v prid svobodnjakov. Götz je nasledil Dunajčan Norbert Steger, ki se je prvi potrudil, da bi svoji stranki dal novo obličje. Zavedajoč se, da se ekstremne desničarske sile drugod organizirajo (NDP, ANR); zavedajoč se, da mora ostati na tleh meščanskega parlamentarizma; zaveda-

joč pa se tudi, da je vobodnjaško zaledje kljub vsemu najti na desni strani javnega mnenja, je spremenil taktiko svobodnjakov.

Naslanjajoč se na izkušnje nemških liberalcev (FDP), se Steger trudi, da bi tudi FPÖ postala neko zbirališče literarnega tabora v Avstriji. Vendar to ni tako enostavno, kot bi se zdelo na prvi pogled: medtem ko je liberalizem v Zahodni Nemčiji dejansko še organiziran v FDP (izgube te stranke pri zadnjih volitvah dokazujejo samo izjalovaljenje „klasičnega liberalizma“ v zadnjih krčih kapitalizma sploh), se je ta liberalni tabor v Avstriji zaradi številnih ideoloških, političnih in gospodarskih razlogov že od nekdaj udomačil večinoma v socialni demokraciji. Številčno zaledje svobodnjakov, ki bi jim bilo potrebno za uspeh pri volitvah, je torej še slej ko prej treba iskati predvsem v nacionalnem in ne toliko v liberalnem taboru. Toda liberalni tabor malo- in srednjemeščanskega kova, ki naj bi bil dovzeten za tako politiko (kot se to dogaja v ZRN), pa nikakor ni vedno pripravljen, da bi z liberalnimi gospodarskimi zamislimi FPÖ hkrati potrjeval tudi njeno (nemško)nacionalno ideologijo.

Zato se sedanje vodstvo FPÖ s Stegerjem

na čelu skuša znebiti vojeja nacionalnega pečata in si tako pridobiti novih slojev avstrijskih volilcev. To se je pokazalo tudi na zadnjem kongresu svobodnjakov v Salzburgu, ko je Steger v svojem referatu poudaril, da je prav FPÖ stranka, ki zastopa interese takomenovane „zelenega tabora“, ki je v Avstriji trenutno velika politična neznanka. Dejstvo je, da sestojajo „zeleni“ iz različnih ideološko-političnih skupin — od skrajne desnice pa do naprednih sil. Prav to široko gibanje pa naj bi bilo novo zaledje avstrijskih volilcev.

Druga plat svobodnjaške politike je njeno nastopanje kot stranka „čistoši“ in „korektnosti“. Pri tem se naslanja zlasti na škandale okoli dunajske bolnišnice (AKH) in stanovanjske zadruge na Gradiščanskem (WBO), kjer sama menda ni zapletena in ima poleg tega še bonus, da škandal okoli AKH kot sodnica preiskuje njena funkcionarka Partik-Pable, ki bo pri prihodnjih volitvah kandidirala za parlament. Tako si FPÖ skuša zagotoviti glas kot stranka protikorupcije, poštenosti in odkritosti — pojmi, ki so dovolj privlačni, če ne bi bilo znano iz zgodovine, da so najtemnejše sile prav tako terminologijo in propagando izrabljale za uničevanje demokracije, parlamentarizma in večstrankarskega sistema v prid diktaturi „močnega moža“, ki naj zlorabo demokracije prepreči z odpravo demokracije, kakor

se je to zgodilo pred dobrimi štiridesetimi leti. Današnja gesla svobodnjakov so v marsičem podobna geslom takratnega časa.

Kar se dogaja v avstrijski zvezni politiki kot dejstvo, pa se na Koroškem ponavlja le kot karikatura. O liberalnem značaju tu ni niti sledi — tukaj je FPÖ slej ko prej na stališčih, znanih iz minule dobe, pa naj to velja za njeno splošno ideološko usmeritev, ali pa za njena stališča v narodnostni politiki. Najbolj znan predstavnik koroških svobodnjakov, iz Zgornje Avstrije importirani Jörg Haider, se čuti domačega pri nemških „vikingih“, ki imajo redno svoje orožne vaje; v parlamentu, kjer nastopa enkrat kot socialni govornik svoje stranke in drugič spet kot govornik gospodarstva, pa je vedno govornik skrajnega desničarskega kota v FPÖ.

In tako je edini koroški finančni škandal — medtem ko se te stvari na Dunaju in na Gradiščanskem odigravajo v višinah mnogih milijard šilingov — omejen na nekaj desetisočev šilingov vrednosti nekega krznenege plašča, ki bremeni svobodnjaškega funkcionarja. Duhoovitost koroških politikov pač ne presega okvirov krznenih plaščev — ne pri svobodnjakih, ki jim je zadeva neprijetna dovolj, ne pri socialistih, ki iz malenkostne zavisti malomeščanskega purgerja delajo državni škandal ...

fra-ter